

LIETUVOS
BANKŲ
ASOCIACIJA

DERAMO KLIENTO TIKRINIMO
STANDARTAS

2020 m. birželis

ĮŽANGINĖS PASTABOS

Lietuvos bankų asociacijos (toliau – **Asociacija, LBA**) misija – kurti visuomenės gerovę užtikrinant konstruktyvius, savitarpio supratimu ir pasitikėjimu grįstus klientų, priežiūros institucijų ir bankų tarpusavio santykius. Asociacija įsitikinusi, kad šiam tikslui pasiekti būtina veiksminga kovos su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu politika. 2020 m. Asociacija¹ parengė Deramo kliento tikrinimo standartą (toliau – **Standartas**), kad užtikrintų vieningą Asociacijos narių deramo kliento tikrinimo reikalavimų taikymą.

Standartas parengtas pagal Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, Finansinių veiksmų darbo grupės (toliau – **FATF**) standartus, geriausių tarptautinę ir Europos rinkos praktiką, geriausių LBA narių rinkos praktiką bei konsultuojantis su Lietuvos banku ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos.

Tikslinė auditorija. Standartas pirmiausia skirtas Asociacijos nariams, ypač bankams, specializuotiems bankams ir kredito unijoms. Tačiau Standartas turėtų būti naudingas atspirties taškas ir kitoms finansų įstaigoms ir įpareigotiesiems subjektams, jų klientams, priežiūros institucijoms ir kitiems rinkos dalyviams.

Statusas. Standartas yra privalomas Asociacijos nariams. Standartą priėmė Asociacija, todėl jis negali būti laikomas teisiškai privalomu, nors ir buvo parengtas bendradarbiaujant su Lietuvos banku ir Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Standartas yra pagrindas, kuriuo remdamiesi Asociacijos nariai kuria deramo kliento tikrinimo procesus, procedūras ir technologinius sprendimus.

Standartas bus retkarčiais iš dalies keičiamas ir pildomas, kad atspindėtų aktualią ir naujausią informaciją.

¹ Asociacijai atstovaujantys darbo grupės nariai: Lina Kavarzaitė, Urtė Armonaitė, Jurgita Nikita, Andrius Merkelis, Edvardas Gudaitis, Tomas Kakanauskas, Augustas Klezys, Aidas Budrys, Vytautas Danta.

SAVOKOS

Pagrindinė mokėjimo sąskaita

Pagrindines Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymo 71 str. 1 d. nurodytas ypatybes turinti mokėjimo sąskaita.

Naudos gavėjas

Fizinis asmuo, kuris yra Kliento (juridinio asmens arba užsienio valstybės įmonės) savininkas arba kontroliuoja Klientą, ir (ar) fizinis asmuo, kurio vardu yra vykdomas sandoris arba veikla. Naudos gavėju laikomas:

1. juridiniame asmenyje:
 - a) fizinis asmuo, kuriam priklauso juridinis asmuo ar kuris jį valdo tiesiogiai ar netiesiogiai, turėdamas pakankamą procentinę dalį to juridinio asmens akcijų arba balsavimo teisių, įskaitant per pareikštinių akcijų valdymą, išskyrus akcines bendroves, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose, kuriose taikomi Europos Sąjungos teisės aktus atitinkantys reikalavimai atskleisti informaciją apie savo veiklą, arba lygiaverčiai tarptautiniai standartai, arba jį kontroliuojamas kitais būdais. Fizinis asmuo, kuris turi 25 procentus ir vieną akciją arba didesnę negu 25 procentų Kliento nuosavybės dalį, yra laikomas tiesioginiu savininku. Fizinis (fiziniai) asmuo (asmens), kontroliuojantis (kontroliuojantys) įmonę arba kelias įmones, kuri (kurios) turi 25 procentus ir vieną akciją arba didesnę kaip 25 procentų Kliento nuosavybės dalį, yra laikomas (laikomi) netiesioginiu (netiesioginiais) savininku (savininkais);
 - b) Kliento vyresniojo vadovo pareigas einantis fizinis asmuo, jeigu išnaudojus visas pagrįstas ir proporcingas priemones šios punkto a papunktyje nurodytas asmuo nenustatytas arba jeigu kyla abejonų, kad nustatytas asmuo yra Naudos gavėjas,
2. patikos fonduose:
 - a) patikėtojas;
 - b) patikėtinis;
 - c) saugotojas, jeigu tokio esama;
 - d) fizinis asmuo, gaunantis naudą iš juridinio asmens ar juridinio asmens statuso neturinčio subjekto, arba, jeigu toks asmuo dar nenustatytas, grupė asmenų, kurių interesams atstovauti tas juridinis asmuo ar juridinio asmens statuso neturintis subjektas yra įsteigti arba veikia;
 - e) bet koks kitas fizinis asmuo, faktiškai kontroliuojantis patikos fondą turima tiesiogine arba netiesiogine nuosavybe arba kitomis priemonėmis;
3. administruojančiame ir lėšas skirstančiame juridiniame asmenyje, į patiką (*angl. trust*) panašios formos subjekte – fizinis asmuo, einantis šio dalies 2 punkte nurodytoms pareigoms lygiavertės pareigas.

Dalykiniai santykiai

Verslo, profesiniai arba komerciniai Kliento ir Įstaigos santykiai, susiję su jų profesine veikla, kuriuos ryšių užmezgimo momentu buvo numatyta tęsti tam tikrą laikotarpį (pvz., sutarties tarp Kliento ir Įstaigos sudarymas, nuolat atliekamos piniginės operacijos ir sudaromi sandoriai).

Artimas pagalbininkas

1. Fizinis asmuo, kuris su Politiškai pažeidžiamu (paveikiamu) asmeniu yra to paties juridinio asmens ar juridinio asmens statuso neturinčios organizacijos dalyvis arba palaiko kitus dalykinius santykius;
2. fizinis asmuo, kuris yra vienintelis juridinio asmens ar juridinio asmens statuso neturinčios organizacijos, įsteigtos ar veikiančios *de facto* siekiant turtinės ar kitokios asmeninės naudos Politiškai pažeidžiamam (paveikiamam) asmeniui, Naudos gavėjas.

Artimieji šeimos nariai

Sutuoktinis, asmuo, su kuriuo registruota partnerystė (t. y. sugyventinis), tėvai, broliai, seserys, vaikai ir vaikų sutuoktiniai, vaikų sugyventiniai.

Korespondentiniai santykiai

1. Vieno banko (korespondento) kitam bankui (respondentui) teikiamos banko paslaugos, įskaitant einamosios arba kitų įsipareigojimų sąskaitos ir susijusių paslaugų, pavyzdžiui, pinigų valdymo, tarptautinių lėšų pervedimų, čekių tarpuskaitos, perleidžiamųjų sąskaitų ir užsienio valiutos keitimo, teikimą;
2. finansų įstaigų tarpusavio santykiai, įskaitant atvejus, kai korespondento įstaiga teikia panašias paslaugas respondentui įstaigai, ir santykius, užmezgtus vertybinių popierių sandorių arba lėšų pervedimo tikslais.

Klientas

1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančias Vienkartinės operacijas ar sandorius sudarantis asmuo arba su įstaiga Dalykinius santykius užmezgęs asmuo.

Deramas kliento tikrinimas

Kliento tapatybės nustatymas ir Kliento tapatybės tikrinimas remiantis dokumentais, duomenimis ar informacija, gauta iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio; Naudos gavėjo tapatybės nustatymas ir pagrįstų priemonių, reikalingų patikrinti tokio asmens tapatybę, kad įstaiga įsitikintų, kas iš tiesų yra Naudos gavėjas, ėmimasis; informacijos apie Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį vertinimas ir pagal poreikį gavimas; nuolatinės Dalykinių santykių stebėsenos vykdymas, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų įstaigos turimas žinias apie Klientą, jo verslą ir rizikos pobūdį, prireikus įskaitant žinias apie lėšų šaltinį, bei užtikrinant, kad atitinkami dokumentai, duomenys ar informacija būtų nuolat atnaujinami.

Europos priežiūros institucijos

Europos bankininkystės institucija, Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija ir Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija.

Finansų įstaigos

1. Kredito įstaigos ir finansų įmonės, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos finansų įstaigų įstatyme;
2. mokėjimo įstaigos, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos mokėjimo įstaigų įstatyme;
3. elektroninių pinigų įstaigos, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos elektroninių pinigų ir elektroninių pinigų įstaigų įstatyme;
4. valiutos keityklos operatoriai, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos valiutos keityklos operatorių įstatyme;
5. sutelktinio finansavimo platformos operatoriai, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos sutelktinio finansavimo įstatyme;

	<ol style="list-style-type: none"> 6. tarpusavio skolinimo platformos operatoriai, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatyme ir Lietuvos Respublikos su nekilnojamoju turtu susijusio kredito įstatyme; 7. draudimo įmonės, vykdančios gyvybės draudimo veiklą, ir draudimo brokerių įmonės, teikiančios su gyvybės draudimu susijusias draudimo tarpininkavimo paslaugas, kaip apibrėžta Lietuvos Respublikos draudimo įstatyme; 8. investicinės bendrovės su kintamu kapitalu, informuotiesiems investuotojams skirti kolektyvinio investavimo subjektai ir valdymo įmonės, turinčios išimtinę tokių subjektų kontrolę; 9. Lietuvoje įsteigti pirmiau minėtų užsienio valstybių subjektų filialai; 10. kitoje ES / EEE valstybėje narėje įsikūrusios elektroninių pinigų įstaigos ir mokėjimo įstaigos, kurios teikia paslaugas Lietuvoje per tarpininkus, fizinius arba juridinius asmenis.
Įstaiga	Bankas, specializuotas bankas, kredito unija, kuri yra Asociacijos narė, arba kita finansų įmonė, kuri įsipareigoja laikytis šio Standarto.
Tapatybės nustatymas	Deramo kliento tikrinimo proceso dalis, aprašyta 4.2 ir 4.8 punktuose, leidžianti nustatyti asmens tapatybę remiantis tiesiogiai su tuo asmeniu susijusia asmenine unikalia informacija.
Tarptautiniai teisės standartai / praktika	<p>Tarptautiniai teisės standartai ir geriausia praktika, kurie kartu su taikomais teisės aktais buvo naudojami kuriant šį Standartą ir apima šiuos dokumentus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Finansinių veiksmų darbo grupės 2016 m. spalio mėn. išduoti Nurodymai dėl korespondentinės bankininkystės paslaugų; 2. Finansinių veiksmų darbo grupės 2014 m. spalio 27 d. išduoti Nurodymai dėl skaidrumo ir naudos gavėjų; 3. Finansinių veiksmų darbo grupės 2013 m. birželio mėn. išduoti Nurodymai dėl politiškai pažeidžiamų (paveikiamų) asmenų; 4. Jungtinės iniciatyvinės pinigų plovimo prevencijos grupės 2017 m. birželio mėn. priimti Nurodymai J.K. finansų sektoriui dėl pinigų plovimo prevencijos / kovos su terorizmo finansavimu, pakeisti 2017 m. gruodžio 13 d. (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais); 5. kiti Asociacijos narių tarptautiniai teisiniai standartai ir geriausia praktika.
JADIS nuostatai	Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. 1R-231 patvirtinti Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos nuostatai (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).
Įstatymas	Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas.
Civilinis kodeksas	Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas.

Pinigų plovimas

1. Turto teisinės padėties pakeitimas arba turto perdavimas, žinant, kad šis turtas yra gautas iš nusikalstamos veiklos arba dalyvaujant tokioje veikloje, siekiant nuslėpti arba užmaskuoti neteisėtą turto kilmę arba siekiant padėti bet kokiam nusikalstamoje veikloje dalyvaujančiam asmeniui išvengti teisinių šios veikos pasekmių;
2. turto tikrojo pobūdžio, tikrosios kilmės, šaltinio, vietos, disponavimo, judėjimo, ar kitų su nuosavybe susijusių nuslėpimas arba užmaskavimas, žinant, kad šis turtas yra gautas iš nusikalstamos veiklos arba dalyvaujant tokioje veikloje;
3. turto įsigijimas, valdymas ar naudojimas, įgijimo (perdavimo) metu žinant, kad šis turtas gautas iš nusikalstamos veiklos arba dalyvaujant tokioje veikloje;
4. dalyvavimas, bendrininkavimas, pasikėsinimas įvykdyti ir pagalba, kurstymas, palankesnių sąlygų sudarymas ir patarimai vykdant bet kurį iš 1, 2 ir 3 papunkčiuose nurodytų veiksmų.

Daugiapakopė nuosavybės struktūra

Nuosavybės struktūra, kai bent vienas iš Kliento akcininkų yra juridinis asmuo, juridinė struktūra arba juridinio asmens statuso neturinti įstaiga.

Įpareigotieji subjektai

Finansų įstaigos ir Kiti įpareigotieji subjektai, atsižvelgiant į AML / CFT reikalavimus.

Vienartinė operacija ar sandoris

Operacija ar sandoris, sudaryta ir (ar) vykdoma ne Dalykinių santykių metu.

Kiti įpareigotieji subjektai

1. Auditoriai, kurie audito veikla verčiasi savarankiškai, ar audito įmonės;
2. antstoliai ir antstolio atstovai;
3. buhalterinės apskaitos ar mokesčių konsultavimo paslaugas teikiančios įmonės ir šias paslaugas savarankiškai teikiantys asmenys, taip pat asmenys, kurie, vykdydami savo pagrindinę verslo arba profesinę veiklą, įsipareigoja tiesiogiai arba per kitus asmenis, su kuriais tas kitas asmuo yra susijęs, teikti materialinę pagalbą, paramą ar patarimus mokesčių klausimais;
4. notari, notaro atstovai ir teisę atlikti notarinius veiksmus turintys asmenys, taip pat advokatai ir advokatų padėjėjai, tiek veikiantys Kliento vardu ir jo naudai, tiek ir padedantys Klientui planuoti ar atlikti nekilnojamojo turto ar įmonių pirkimo ar pardavimo, Kliento pinigų, vertybinių popierių ar kito turto valdymo, banko ar vertybinių popierių sąskaitų atidarymo ar valdymo, įnašų, reikalingų juridiniams asmenims ir kitoms organizacijoms įsteigti, veikti ar valdyti, organizavimo, patikos ar bendrovių steigimo ir administravimo paslaugų teikėjų atsiradimo arba sukūrimo, veikimo ar valdymo sandorius ir (ar) su jais susijusius sandorius;
5. patikos ar bendrovių steigimo ar administravimo paslaugų teikėjai, nenurodyti šios dalies 1, 3 ir 4 papunkčiuose;
6. asmenys, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia prekybą brangakmeniais, tauriaisiais metalais, kilnojamosiomis kultūros vertybėmis, antikvariniais daiktais ar kitu turtu, kurio vertė lygi arba viršija 10 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos,

ar kelių susijusių operacijų metu, jeigu atsiskaitoma grynaisiais pinigais, išskyrus atvejus, nurodytus šios dalies 12 ir 13 punktuose;

7. azartinius lošimus ir loterijas organizuojančios bendrovės;
8. uždaro tipo investicinės bendrovės;
9. nekilnojamojo turto agentai (brokeriai), tiek veikiantys Kliento vardu ir jo naudai, tiek ir padedantys Klientui atlikti nekilnojamojo turto pirkimo ar pardavimo sandorius ir (ar) su jais susijusius sandorius, taip pat teikiantys tarpininkavimo paslaugas išnuomojant nekilnojamąjį turtą, tačiau tik sandoriams, kurių mėnesinis nuomos mokestis yra lygus arba viršija 10 000 eurų ar jį atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos, ar kelių susijusių operacijų metu;
10. virtualiųjų valiutų keityklų operatoriai;
11. depozitinių virtualiųjų valiutų piniginių operatoriai;
12. asmenys, kurie verčiasi ūkine komercine veikla, apimančia prekybą meno kūriniais ir (ar) tarpininkavimo veiklą prekybos meno kūriniais srityje (įskaitant galerijas ir aukcionų namus), jeigu sandorio arba kelių susijusių sandorių vertė lygi arba viršija 10 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos ar kelių susijusių operacijų metu;
13. laisvosios zonos, nustatytos atsižvelgiant į 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 952/2013, kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas (OL 2013 L 269, p. 1), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 2019/632 (OL 2019 L 111, p. 54), ir besiverčiančios ūkine komercine veikla, apimančia saugojimo, prekybos arba tarpininkavimo veiklą prekybos meno kūriniais srityje, jeigu sandorio arba kelių susijusių sandorių vertė lygi arba viršija 10 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos ar kelių susijusių operacijų metu.

Politiškai pažeidžiamas (paveikiamas) asmuo

Svarbios viešosios pareigos

Fiziniai asmenys, kuriems yra arba buvo patikėtos Svarbios viešosios pareigos, ir jų Artimieji šeimos nariai arba Artimi pagalbininkai.

1. Valstybės vadovas, vyriausybės vadovas, ministras, viceministras arba ministro pavaduotojas, valstybės sekretorius, parlamento, vyriausybės arba ministerijos kancleris;
2. parlamento narys;
3. aukščiausiųjų teismų, konstitucinio teismo ar kitų aukščiausiųjų teisminių institucijų, kurių sprendimai negali būti skundžiami, narys;
4. savivaldybės meras, savivaldybės administracijos direktorius;
5. aukščiausiosios valstybių audito ir kontrolės institucijos valdymo organo narys ar centrinio banko valdybos pirmininkas, jo pavaduotojas ar valdybos narys;
6. užsienio valstybių ambasadoriai, laikinasis reikalų patikėtinis, Lietuvos kariuomenės vadas, kariuomenės pajėgų ir junginių vadai, Gynybos štabo viršininkas ar užsienio valstybių aukšto rango ginkluotųjų pajėgų karininkas;
7. valstybės įmonės, akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių

	<p>visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei nuosavybės teise, valdymo ar priežiūros organo narys;</p> <p>8. savivaldybės įmonės, akcinės bendrovės, uždarosios akcinės bendrovės, kurių akcijos ar dalis akcijų, suteikiančių daugiau kaip 1/2 visų balsų šių bendrovių visuotiniame akcininkų susirinkime, priklauso valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise ir kurios laikomos didelėmis įmonėmis pagal Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymą, valdymo ar priežiūros organo narys;</p> <p>9. tarptautinės tarpvyriausybės organizacijos vadovas, jo pavaduotojas, valdymo ar priežiūros organo narys;</p> <p>10. politinės partijos vadovas, jo pavaduotojas, valdymo organo narys.</p>
Rizikos veiksmų gairės	<p>Europos priežiūros institucijų 2018 m. sausio 4 d. išleistos bendros gairės Nr. JC 2017 37 pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo ir dėl veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais verslo santykiais ir vienkartinėmis operacijomis ar sandoriais susijusių pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką (su vėlesniais padarytais pakeitimais ir papildymais).</p>
Vyresnysis vadovas	<p>Pakankamai aukštas pareigas einantis pareigūnas arba darbuotojas, turintis pakankamai žinių apie įstaigai kylančią pinigų plovimo ir (ar) teroristų finansavimo riziką ir atsakingas už sprendimų, galinčių paveikti kylančią riziką, priėmimą.</p>
Fiktyvus bankas	<p>Kredito įstaiga arba įstaiga, vykdanči finansų įstaigai lygiavertę veiklą, įsteigta pagal jurisdikciją, pagal kurią ši įstaiga faktiškai neegzistuoja, neturi realiai veikiančių valdymo ir organizacinės struktūros ir vidaus kontrolės sistemų ir nepriklauso kompetentingų institucijų prižiūrimai finansinei grupei.</p>
Techniniai reikalavimai	<p>Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2016 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-314 patvirtinti Techniniai reikalavimai kliento tapatybės nustatymo procesui, kai tapatybė nustatoma nuotoliniu būdu, naudojantis elektroninėmis priemonėmis, leidžiančiomis tiesioginio vaizdo perdavimą (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).</p>
Teroristų finansavimas	<p>Lėšų skyrimas arba rinkimas bet kokiomis priemonėmis, tiesiogiai ar netiesiogiai, neteisėtai ir sąmoningai iš anksto apgalvojus arba žinant, kad visos lėšos ar jų dalis bus naudojamos atlikti veiklą, kuri laikoma nusikaltimu pagal 1999 m. gruodžio 9 d. Tarptautinės konvencijos dėl kovos su terorizmo finansavimu 2 straipsnį.</p>
Trečioji šalis	<p>Kompetentingų institucijų prižiūrima Finansų įstaiga arba Kitas įpareigotasis subjektas, arba kitoje ES / EEE valstybėje narėje arba valstybėje, kuri yra trečioji valstybė, registruota Finansų įstaiga arba Kitas įpareigotasis subjektas, atitinkantys šiuos reikalavimus:</p> <p>a) jiems yra taikomas įstatymų nustatytas privalomas profesinis registravimas;</p> <p>b) jie registruoti ES / EEE valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, kuri taiko ES nustatytiems Kliento ir Naudos gavėjo tapatybės nustatymo reikalavimams ir informacijos saugojimo reikalavimams lygiavertčius reikalavimus, ir kompetentingų institucijų prižiūrimi dėl šių reikalavimų laikymosi.</p>

SANTRUMPOS

AML / CFT	Kova su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu
AMLD4	2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos, kuria iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 648/2012 ir panaikinama Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/60/EB bei Komisijos direktyva 2006/70/EB (arba AMLD4).
AMLD5	2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/843, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2015/849 dėl finansų sistemos naudojimo pinigų plovimui ar teroristų finansavimui prevencijos ir iš dalies keičiamos direktyvos 2009/138/EB ir 2013/36/ES (arba AMLD5).
BO	Naudos gavėjas
CDD	Deramas kliento tikrinimas
EDD	Sustiprintas deramas kliento tikrinimas
EEE	Europos ekonominė erdvė
EPI	Europos priežiūros institucijos
ES	Europos Sąjunga
ES / EEE	Europos Sąjunga ir Europos ekonominė erdvė
FATF	Finansinių veiksmų darbo grupė
FNTT	Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba
PP / TF	Pinigų plovimas ir teroristų finansavimas
PEP	Politiškai pažeidžiamas (paveikiamas) asmuo
SDD	Supaprastintas deramas kliento tikrinimas
STR	Pranešimas apie įtartina sandorį

ĮŽANGA

Pagal Įstatymą Įstaiga privalo nustatyti, įvertinti ir sumažinti PP / TF ir kitų finansinių nusikaltimų riziką. Be to, atsižvelgiant į Įstaigos nustatytą riziką, pobūdį ir mastą, reikalaujama nustatyti procedūras ir sistemas, skirtas vertinti, valdyti bei mažinti PP / TF riziką, su kuria susiduria Įstaiga.

Įstaigą veikiančios PP / TF rizikos nustatymas, vertinimas, supratimas ir mažinimas yra esminiai rizikos vertinimo pagrįsto metodo elementai, kurie, atsižvelgiant į FATF rekomendacijas, AMLD4 ir AMLD5 pobūdį, yra AML / CFT sistemos centre. FATF rekomendacijose ir AMLD4 pripažįstama, kad PP / TF rizika gali skirtis priklausomai nuo Įstaigos pobūdžio ir masto, todėl AML / CFT priemonės turi būti proporcingos tokios rizikos laipsniui.

Įstaigai CDD yra viena iš pagrindinių AML / CFT priemonių ir yra esminė PP / TF rizikos nustatymo, vertinimo ir mažinimo proceso dalis. CDD padeda Įstaigai suprasti, ar Klientai yra tie, kurie sakosi esą, ir leidžia padėti FNTT ir kitoms kompetentingoms institucijoms, suteikiant joms informacijos apie tiriamą įtartina veiklą. CDD apima:

1. Kliento tapatybės nustatymą ir tikrinimą remiantis dokumentais, duomenimis ar informacija, gauta iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio;
2. BO tapatybės nustatymą ir pagrįstų priemonių patikrinti to asmens tapatybę ėmimąsi, kad Įstaiga įsitikintų, kas iš tiesų yra BO;
3. informacijos apie Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį vertinimą ir, pagal poreikį, gavimą; ir
4. nuolatinės Dalykinių santykių stebėsenos vykdymą, įskaitant sandorių, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų Įstaigos turimas žinias apie Klientą, jo verslą ir rizikos pobūdį, prireikus įskaitant žinias apie lėšų šaltinį, bei užtikrinant, kad atitinkami dokumentai, duomenys ar informacija būtų nuolat atnaujinami.

A. CDD ATLIKIMO LAIKAS IR PASEKMĖS

1. Bendra informacija

- 1.1. Įstaiga turi atlikti visų savo Klientų, kurie užmezga Dalykinius santykius arba kurie vykdo 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančias Vienkartinės operacijas ar sandorius su Įstaiga, CDD, nepriklausomai nuo to, koku Įstaigos produktu ar paslauga tas Klientas naudojasi. Pvz., CDD turi būti atliekamas Klientams, norintiems atidaryti Įstaigoje mokėjimo arba banko sąskaitą, Klientams, siekiantiems gauti paskolą iš Įstaigos, Klientams, besinaudojantiems Įstaigos siūlomais išperkamosios nuomos produktais ir kt.

	1.2.	Kai yra susijusios kelios šalys, ne visos jos turėtų būti laikomos Klientais. Pvz., finansavimo sandoryje laiduotojas pagal laidavimo sutartį, laiduojantis už Kliento įsipareigojimų, kylančių iš sandorio dokumentų, įvykdymą, nelaikomas Įstaigos Klientu, jei laiduotojas nesinaudoja kitomis Įstaigos paslaugomis, dėl kurių laiduotojas būtų laikomas Įstaigos Klientu (pvz., laiduotojas turi banko sąskaitą Įstaigoje).
	1.3.	Tokiais atvejais Įstaiga vis tiek turėtų atlikti sandorio dokumentų šalis, kuri nėra laikoma Klientu, Tapatybės nustatymą. Tačiau, jei Įstaiga mano esant reikalinga, Įstaiga gali rinkti papildomą informaciją apie 1.2 punkte nurodytą šalį, kuri nėra laikoma Klientu (pvz., nustatyti jos lėšų šaltinį). Tai gali būti aktualu tais atvejais, kai šalis yra, pvz., laiduotojas, kuris gali būti atsakingas Įstaigai ir privalėti sumokėti Kliento skolas, jei Klientas nevykdo savo įsipareigojimų Įstaigai.
	1.4.	Jei aplinkybės pasikeičia taip, kad tokia šalis tampa Įstaigos Klientu, turi būti atliekamas išsamus CDD.
	1.5.	Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, AML / CFT reguliavimo tikslais asmuo, kuriam Įstaiga teikia profesines ir (ar) finansines paslaugas, turi būti laikomas Įstaigos Klientu.
<p data-bbox="235 924 349 997"><i>Įstatymo 9 str. 1 d.</i></p>	1.6.	<p data-bbox="555 924 1266 961">CDD turi būti atliekamas šių Vienkartinių operacijų ar sandorių atvejais:</p> <ol data-bbox="584 976 1377 1768" style="list-style-type: none"> <li data-bbox="584 976 1377 1050">1. vienkartinė ar kelios tarpusavyje susijusios operacijos arba sandoriai, kurių suma lygi arba viršija 15 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta; <li data-bbox="584 1060 1377 1207">2. valiutos keitimo operacijos (perkant arba parduodant valiutą) grynaisiais pinigais, jeigu perkamų arba parduodamų grynujų pinigų suma lygi arba viršija 3 000 eurų sumą ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta, nesvarbu, ar sandoris atliekamas vienos, ar kelių susijusių operacijų metu; <li data-bbox="584 1218 1377 1281">3. pinigų perlaidų grynaisiais pinigais paslaugos, kai siunčiamų ar gaunamų pinigų suma viršija 600 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio valiuta; <li data-bbox="584 1291 1377 1438">4. pinigų pervedimai, vykdomi ar priimami vadovaujantis 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/847 dėl informacijos, teikiamos pervedant lėšas, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1781/2006, nuostatomis; <li data-bbox="584 1449 1377 1768">5. virtualiosios valiutos keitimo operacijos ar sandoriai virtualiąja valiuta, kurių suma lygi arba viršija 1 000 eurų ar ją atitinkančią sumą užsienio ar virtualiąja valiuta, arba prieš įnešant į depozitinę virtualiųjų valiutų piniginę arba iš jos išimant virtualiąją valiutą, kurios suma lygi arba viršija 1 000 eurų arba ją atitinkančią sumą užsienio ar virtualiąja valiuta, nesvarbu, ar sandoris sudaromas atliekant vieną ar kelias tarpusavyje susijusias operacijas (virtualiosios valiutos vertė nustatoma piniginės operacijos atlikimo ar sandorio sudarymo momentu), išskyrus atvejus, kai Kliento ir BO tapatybė jau yra nustatyta.

	1.7.	Nuolatinės veiksmingos Dalykinių santykių ir 1.6 punkte nurodytų Vienkartinųjų operacijų ar sandorių stebėsenos ir kelių susijusių piniginių operacijų ar sandorių nustatymo laiku tikslais Įstaiga turi atlikti Vienkartinę operaciją ar sandorį vykdančių mokėtojo ir gavėjo Tapatybės nustatymą ir patikrinti, ar mokėtojas ir gavėjas nėra įrašyti į atitinkamą finansinių sankcijų sąrašą, net jei vykdomas sandoris nesiekia šio Standarto 1.6 punkte nurodytų ribų.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	1.8.	Nuolatinės veiksmingos Dalykinių santykių ir 1.6 punkte nurodytų Vienkartinųjų operacijų ar sandorių stebėsenos ir kelių susijusių piniginių operacijų ar sandorių nustatymo laiku tikslais Įstaiga turi atlikti sandorį vykdančių mokėtojo ir gavėjo Tapatybės nustatymą ir patikrinti, ar mokėtojas ir gavėjas nėra įrašyti į atitinkamą tarptautinių finansinių sankcijų sąrašą, net jei vykdomas sandoris nesiekia šio Standarto 1.6 punkte nurodytų ribų.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	1.9.	Prieš naudodamasi bendrovės paslaugomis, kad atliktų patikrą elektroniniu būdu, Įstaiga turi įsitikinti, kad tokios bendrovės pateikta informacija laikoma pakankamai plačia, patikima ir tikslia bei nepriklausoma nuo Kliento. Todėl Įstaiga turėtų apsvarstyti, ar ta bendrovė atitinka bent šiuos kriterijus: <ol style="list-style-type: none"> 1. bendrovė naudoja kelis įvairius teigiamos informacijos šaltinius, įskaitant, jei tinkama, kitos veiklos istoriją; 2. ji yra akredituota arba sertifikuota siūlyti tapatybės nustatymo paslaugą per vyriausybės, pramonės arba prekybos asociacijos taikomą procesą, kuris atitinka minimalius paskelbtus standartus; 3. ji vertina neigiamos informacijos šaltinius, pavyzdžiui, duomenų bazes, susijusias su tapatybės klastojimu; 4. ji vertina platų įspėjimo duomenų šaltinių spektrą; 5. jos paskelbtuose standartuose arba schemas, pagal kurią ji yra akredituota arba sertifikuota, standartuose reikalaujama, kad jos patikrinti duomenys arba informacija būtų atnaujinami arba saugomi pakartotiniam patikrinimui nustatytus laikotarpius; 6. sudaryti susitarimai, pagal kuriuos vertinama, ar bendrovė nuolat laikosi minimalių paskelbtų standartų; 7. bendrovėje taikomi skaidrūs procesai, leidžiantys Įstaigai žinoti, kokios patikros buvo atliktos, kokie tokių patikrų rezultatai ir ką jie reiškia dėl to, kiek tikrumo jie suteikia dėl subjekto tapatybės.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	1.10.	Bendrovė, atliekanti patikrą elektroniniu būdu, taip pat turėtų būti įsidiegusi procesus, leidžiančius Įstaigai įrašyti ir saugoti informaciją, kurią ji naudojo tikrindama tapatybę.

2. CDD atlikimo laikas

<i>Įstatymo 9 str. 12 d.</i>	2.1.	Įstaigos taikomos CDD priemonės turi būti atitinkamos, kryptingos ir proporcingos, kad nustatytų, ar Klientai veikia savo vardu, nustatyti BO, jeigu Klientas veikia per atstovą, taip pat nustatyti Kliento atstovo tapatybę.
------------------------------	------	--

*[statymo
9 str. 1 d.*

[staiga turi taikyti CDD priemones, kai ji atlieka šiuos veiksmus:

1. užmezgami Dalykiniai santykiai;
2. vykdomi 1.6 punkte nurodytos Vienkartinės operacijos ar sandoriai;
3. kyla abejonių dėl anksčiau gautų Kliento ir BO asmens tapatybės duomenų tikrumo ar autentiškumo;
4. bet kuriuo kitu atveju, jei kyla įtarimų, kad buvo atliktas, yra atliekamas arba bus atliktas PP / TF veiksmas.

Dalykinius santykius arba 1.6 punkte nurodytas Vienkartinės operacijas ar sandorius galima pradėti tik po to, kai [staiga deramai atliko bent jau tokius veiksmus:

1. nustatė ir patikrino Kliento tapatybę;
2. nustatė ir patikrino BO tapatybę;
3. nustatė Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį;
4. įvertino Kliento PP / TF riziką ir priskyrė Klientui atitinkamą rizikos kategoriją;
5. įsitikino, kad nėra pagrindo taikyti EDD (įskaitant, ar atitinkami asmenys nėra įrašyti į PEP sąrašus), ir, pagal poreikį, taikė EDD;
6. patikrino, ar atitinkami asmenys nėra įrašyti į atitinkamą finansinių sankcijų sąrašą.

Bendra CDD atlikimo laiko taisyklė

*[statymo
9 str. 1 d.*

2.3.

Šio Standarto 2.2 punkte išvardyti CDD veiksmai, atsižvelgiant į toliau nurodytas išimtis, turi būti atliekami prieš pradėdant Dalykinius santykius arba prieš atliekant 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančią Vienkartinę operaciją ar sandorį.

Išimtis, jei PP / TF rizika yra maža

*[statymo
9 str. 5 d.*

2.4.

Atidarant sąskaitas Kliento tapatybė turi būti patikrinta kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį po Kliento kreipimosi į [staigą dėl Dalykinių santykių užmezgimo.

[staiga gali atidaryti Klientui sąskaitą neužbaigusi CDD, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

1. nustatoma maža PP / TF rizika;
2. surinkta šio Standarto 4.2 punkto 1-4 papunkčiuose, 4.8 punkte ir 6.18 punkte nurodyta tapatybės informacija;
3. užtikrinama, kad CDD bus baigtas per 1 mėnesį po sąskaitos atidarymo;
4. Klientas negalės sudaryti jokių sandorių sąskaitoje iki CDD užbaigimo.

Pvz., tais atvejais, kai [staigoje užsakomos kredito ar debeto kortelės, sąskaita gali būti atidaryta ir kortelė gali būti iš anksto užsakyta ir pagaminta, o Kliento tapatybė gali būti patikrinta kaip galima greičiau, bet ne vėliau kaip per vieną mėnesį, Klientui fiziškai dalyvaujant arba nedalyvaujant, naudojant teisės aktuose numatytus reikalavimus atitinkančias priemones.

*[statymo
9 str. 5 d.*

2.5.

[staiga privalo nustatyti vidaus politiką ir vidaus kontrolės procedūras, susijusias su rizikos, atsirandančios dėl sąskaitų atidarymo galutinai nenustačius Kliento ir BO tapatybės, valdymu.

3. CDD pasekmės

<p><i>Įstatymo 9 str. 22 d.</i></p>	<p>3.1.</p>	<p>Jeigu Kliento CDD metu Įstaigai kyla įtarimų, kad atliekama PP / TF veika, o tolesnis Kliento ir BO tapatybės nustatymo procesas Klientui gali sukelti įtarimų, kad informacija apie jį gali būti perduota kompetentingoms institucijoms, Įstaiga gali netęsti Kliento ir BO CDD proceso ir nepradėti Dalykinių santykių su Klientu arba nesudaryti su Klientu 1.6 punkto kriterijus atitinkančios Vienkartinės operacijos ar sandorio. Tokiais atvejais informacija turi būti perduota FNNT.</p>
<p><i>Įstatymo 9 str. 18 d., Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	<p>3.2.</p>	<p>Jei Įstaiga negali taikyti CDD priemonių dėl to, kad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klientas nepateikia reikalingų duomenų ir nereaguoja; 2. Klientas pateikia ne visus duomenis arba jie yra neteisingi; 3. Klientas ar jo atstovas vengia pateikti duomenis, reikalingus jo tapatybei nustatyti, slepia BO tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą nustatyti BO tapatybę, arba pateiktų duomenų tam neužtenka; 4. Įstaiga negali užtikrinti toliau nurodytų reikalavimų vykdymo: <ol style="list-style-type: none"> a) nustatyti, ar Klientas veikia savo vardu, ar yra kontroliuojamas; b) nustatyti BO tapatybę; c) pagal poreikį nustatyti Kliento atstovo tapatybę; d) suprasti Kliento (juridinio asmens) nuosavybės ir kontrolės struktūrą bei veiklos pobūdį; e) gauti informaciją apie Kliento Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį; f) patikrinti Kliento ir BO tapatybę remiantis dokumentais, duomenimis ar informacija, gautais iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio; g) vykdyti nuolatinę Kliento Dalykinių santykių, Dalykinių santykių metu sudaromų sandorių ir Vienkartinį operacijų ar sandorių stebėseną; h) laikytis kitų reikalavimų taikyti CDD arba EDD priemones, <p>Įstaigai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. draudžiama vykdyti sandorį su Klientu arba jo vardu per banko sąskaitą; 2. draudžiama užmegzti Dalykinius santykius arba vykdyti 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančią Vienkartinę operaciją ar sandorį su Klientu; 3. draudžiama tęsti Dalykinius santykius su Klientu; 4. įvertinusi PP / TF riziką Įstaiga turi apsvarstyti, ar turėtų teikti STR.

<p><i>Įstatymo</i> 3.3. <i>9 str. 21 d.</i></p>	<p>Įstaigai draudžiama išduoti anonimines indėlininkų knygeles, atidaryti anonimines sąskaitas ar sąskaitas akivaizdžiai fiktyviais vardais, nuomoti anoniminius banko seifus, atidaryti sąskaitas ar kitaip pradėti Dalykinius santykius nepareikalavus Kliento tapatybę patvirtinančių duomenų arba kilus pagrįstam įtarimui, kad šiuose dokumentuose įrašyti duomenys yra netikri ar suklastoti.</p> <p>Atsisakymas apskritai pradėti Dalykinius santykius su Klientu / Dalykinių santykių ar Vienkartinį operacijų ar sandorių nutraukimas</p>
<p>3.4.</p>	<p>Kalbant apie naują Klientą, jei Įstaiga negali įvykdyti CDD įsipareigojimų (pvz., patikrinti Kliento tapatybės), nes negalima gauti duomenų ar dokumentų, leidžiančių nustatyti ir (ar) patikrinti Kliento ar BO tapatybę arba nustatyti Dalykinių santykių ar 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančių Vienkartinį operacijų ar sandorių tikslą ir numatomą pobūdį, dėl to, kad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klientas nebendradarbiauja ir (ar) nepateikia prašomų duomenų ar informacijos, reikalingų atlikti CDD; ir (ar) 2. nėra atitinkamų patikimų ir nepriklausomų šaltinių, kad būtų galima patikrinti Kliento pateiktą informaciją. <p>Įstaiga turi deramai įvertinti PP / TF riziką ir imtis atitinkamų priemonių tokiai rizikai sumažinti, tarp jų ir atsisakyti apskritai pradėti dalykinius santykius su Klientu arba atlikti 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančią Vienkartinę operaciją ar sandorį.</p>
<p>3.5.</p>	<p>Kalbant apie esamus Klientus, jei Įstaiga negali deramai vykdyti CDD įsipareigojimų, kaip nurodyta šio Standarto 3.4 punkte, Įstaiga taip pat turi įvertinti PP / TF riziką ir imtis atitinkamų priemonių tokiai rizikai sumažinti. Tokios priemonės gali apimti tokio Kliento vykdomų piniginių operacijų ar sandorių sustabdymą, kol Klientas pateiks CDD atlikti reikalingą informaciją ir (ar) dokumentus.</p> <p>Įstaiga taip pat turėtų įvertinti, ar Dalykiniai santykiai turėtų būti nutraukti / 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkanti Vienkartinė operacija ar sandoris neturėtų būti vykdomas ir (ar) STR turėtų būti teikiamas, jei:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klientas, kurio piniginės operacijos ar sandoriai buvo sustabdyti (arba kuriam buvo pritaikytos kitos atitinkamos priemonės), per proporcingai nustatytą laiką neįvykdo reikalavimų pateikti reikalingą informaciją ir (ar) dokumentus; ir (ar) 2. nėra atitinkamų patikimų ir nepriklausomų šaltinių, kad būtų galima patikrinti Kliento pateiktą informaciją.
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i> 3.6.</p>	<p>Dalykiniai santykiai arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkanti Vienkartinė operacija ar sandoris turėtų būti nutraukiami tik tuo atveju, jei tai yra proporcinga, ir turėtų būti įmanoma juos nutraukti tik išnaudojus atitinkamas priemones ir jei Įstaigai vis dar nepavyksta laikytis AML / CFT reikalavimų.</p>

Kliento PP / TF rizikos vertinimas

	3.7.	Įstaiga turi įvertinti kiekvieno Kliento PP / TF riziką prieš užmegzdama Dalykinius santykius ir (ar) prieš Klientams atliekant 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančią Vienkartinę operaciją ar sandorį. Įstaiga gali nuspręsti, ar yra pagrindas taikyti SDD arba ar turi būti taikomos EDD priemonės kartu su CDD priemonėmis ir kokios priemonės turi būti taikomos, tik įvertinusi konkretaus Kliento PP / TF riziką ir priskyrusi Klientui atitinkamą PP / TF rizikos kategoriją.
	3.8.	Dalykiniai santykiai ir 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančios Vienkartinės operacijos ar sandoriai turi būti vertinami bent jau šių rizikos veiksnių perspektyvoje: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kliento keliamą riziką; 2. produkto, paslaugos, sandorio ar paslaugų teikimo kanalų riziką; 3. valstybių ir (arba) geografinių regiono riziką.
	3.9.	Atlikusi rizikos vertinimą Įstaiga pagal nustatytą PP / TF rizikos lygį turėtų suskirstyti Dalykinius santykius ir 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančias Vienkartinės operacijas ar sandorius į kategorijas.
<i>Rizikos veiksnių gairės, Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	3.10.	Įstaiga turėtų nuspręsti dėl tinkamiausio būdo, kaip skirstyti riziką į kategorijas. Tai turėtų priklausyti nuo Įstaigos veiklos pobūdžio ir masto ir jai kylančių PP / TF rizikos rūšių. Tačiau visose Įstaigose turėtų būti bent 3 kategorijų lygiai, pvz., aukštas, standartinis (vidutinis) ir mažas. Galimas suskirstymas ir į smulkesnes kategorijas. Taip pat įmanoma, kad Įstaiga nuspręstų netaikyti SDD mažos rizikos Klientams, o vietoj to taikytų CDD tarsi standartinės rizikos Klientams.
	3.11.	Atlikus CDD visiems Dalykiniams santykiams arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančioms Vienkartinėms operacijoms ar sandoriams turi būti priskirta viena iš kategorijų. Neturėtų būti atveju, kai Dalykiniams santykiams arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančiai Vienkartinėi operacijai ar sandoriui nepriskiriama viena iš kategorijų.
<i>Rizikos veiksnių gairės</i>	3.12.	Norėdama nustatyti rizikos veiksnių svorį, susijusį su Dalykiniais santykiais arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančiomis Vienkartinėmis operacijomis ar sandoriais, Įstaiga turėtų remdamasi išsamia informacija nuspręsti, kokia apimtimi įvairūs rizikos veiksniai yra aktualūs Dalykiniams santykiams arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančiai Vienkartinėi operacijai ar sandoriui. Dėl to Įstaiga dažnai įvairiems veiksniams priskiria skirtingus „balus“; pvz., atsižvelgdama į Kliento norimo įsigyti produkto ypatumus, Įstaiga gali nuspręsti, kad Kliento asmeninės sąsajos su jurisdikcija, susijusia su didesne PP / TF riziką, yra mažiau aktualios.
<i>Rizikos veiksnių gairės</i>	3.13.	Galiausiai pažymėtina, kad kiekvienam veiksniai suteiktas svoris skirtingų produktų ir Klientų (arba Klientų kategorijų) bei Įstaigų atveju greičiausiai bus skirtingas. Norėdama nustatyti rizikos veiksnių svorį, Įstaiga turėtų užtikrinti, kad: <ol style="list-style-type: none"> 1. kuris nors vienas veiksnys nederamai nenulemia svorio vertinimo; 2. ekonominiai arba pelno motyvai nedaro įtakos rizikos reitingui; 3. vertinant svorį nebūna taip, kad jokių Dalykinių santykių arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančių Vienkartinų operacijų ar sandorių negalima įvertinti kaip didelės rizikos;

*Rizikos veiksmių
gairės*

4. pačios Įstaigos atliktas svorio įvertinimas negali būti viršesnis už AMLD4, AMLD5 ir nacionalinės teisės aktų nuostatas dėl to, kokiais atvejais pinigų plovimo rizika visada laikoma didele; ir
5. prireikus, Įstaiga gali nepaisyti jokių automatiniu būdu suteiktų rizikos balų. Sprendimo nepaisyti šių balų pagrindas turėtų būti deramai dokumentuotas.

Jeigu Įstaiga naudojami automatizuotomis sistemomis bendrai rizikai įvertinti ir taip skirsto Dalykinius santykius arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančias Vienkartines operacijas ar sandorius į kategorijas, bet šias sistemas kuria ne pati, o perka iš išorės paslaugų teikėjo, ji turėtų suprasti, kaip sistema veikia ir kaip apskaičiuodama bendrą PP / TF riziką derina rizikos veiksmius. Įstaiga visais atvejais privalo įsitikinti, ar automatizuotos sistemos nustatyta PP / TF rizika atspindi tai, kaip Įstaiga supranta PP / TF riziką, ir turėtų gebėti tai įrodyti kompetentingai institucijai.

Įstaiga turi užtikrinti, kad, jei reikalinga, Kliento rizikos kategorija būtų deramai atnaujinta ir su tuo susiję veiksmai būtų atlikti atsižvelgiant į šio Standarto 17 ir 18 dalyse nurodytą informaciją.

Sankcijų režimo įgyvendinimas

- 3.16. Įstaiga privalo laikytis nacionalinio, ES ir Jungtinių Tautų sankcijų režimo pagal Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatymą ir jo įgyvendinimo teisės aktus, ypač Tinkamo tarptautinių finansinių sankcijų įgyvendinimo Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos reguliavimo srityje priežiūros nurodymų, patvirtintų Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2016 m. spalio 20 d. įsakymu Nr. V-273 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

*Tarptautiniai
teisės standartai
/ praktika*

- 3.17. Prieš užmegzdama Dalykinius santykius arba atlikdama Vienkartines operacijas ar sandorius, Įstaiga privalo patikrinti, ar Klientas, Vienkartines operacijas ar sandorius atliekantis asmuo, Kliento atstovas, Kliento nuosavybės struktūrą sudarantys asmenys ir jo BO nėra įrašyti į atitinkamus tarptautinių finansinių sankcijų sąrašus. Jei Klientas atlieka piniginę operaciją arba sandorį, kuris yra Dalykinių santykių dalis, arba atlieka Vienkartines operacijas ar sandorius, Įstaiga privalo tikrinti, ar abi pinigines operacijas ar sandorio šalys nėra įrašytos į tarptautinių finansinių sankcijų sąrašus, taip pat (jei atliekamas mokėjimas) tikrinti kitą mokėjimo informaciją.

*Tarptautiniai
teisės standartai
/ praktika*

- 3.18. Turi būti patikrinta, ar šio Standarto 3.17 punkte nurodytos atitinkamos šalys nėra įrašytos į atitinkamą tarptautinių finansinių sankcijų sąrašą, ne tik apskritai pradedant Dalykinius santykius su Klientu, bet ir Įstaigos Klientų bazė turėtų būti tikrinama periodiškai bent kartą per dieną dėl atitinkamo sankcijų sąrašo taikymo, kad jis būtų teisingai įgyvendinamas. Klientų bazės tikrinimas turi apimti Kliento, jo atstovo, Kliento nuosavybės struktūrą sudarančių asmenų ir BO tikrinimą.

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	3.19.	Įstaiga privalo tikrinti, ar atitinkamos šalys nėra įtrauktos bent į šiuos sankcijų sąrašus:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Konsoliduotas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomos ES finansinės sankcijos, sąrašas; 2. Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos sankcijų sąrašas; 3. Jungtinių Amerikos Valstijų Iždo departamento Užsienio lėšų kontrolės biuro (OFAC) sankcijų sąrašas.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	3.20.	Kai įstaiga nusprendžia naudoti automatines patikras dėl sankcijų taikymo, ji turėtų užtikrinti, kad atitinkama programinė įranga tikrintų su įstaiga susijusius sąrašus ir kad tokie sąrašai būtų atnaujinami.

B. KLIENTO TAPATYBĖS NUSTATYMAS IR TIKRINIMAS

4. Kliento tapatybės nustatymas ir tikrinimas

		Fizinių asmenų tapatybės nustatymas ir tikrinimas
<i>Įstatymo 10 str. 1 d.</i>	4.1.	Apkritai, Kliento tapatybės nustatymas yra CDD dalis, leidžianti nustatyti asmens tapatybę remiantis tiesiogiai su tuo asmeniu susijusia asmenine unikalia informacija. Tapatybės tikrinimas reiškia tokios informacijos tikrinimą pagal dokumentus ar duomenis, gautus iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio.
	4.2.	<p>Nustatydamą Kliento (fizinio asmens) tapatybę, Įstaiga privalo gauti šiuos duomenis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vardas (vardai); 2. pavardė (pavardės); 3. asmens kodas (užsieniečiams – gimimo data (jeigu yra – asmens kodas ar kita šiam asmeniui suteikta unikali simbolių seka, skirta asmeniui identifikuoti), leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje numeris ir galiojimo laikas, jo išdavimo vieta ir data (taikoma užsieniečiams)); 4. nuotrauka; 5. parašas (išskyrus atvejus, kai tapatybę patvirtinančiame dokumente jis neprivalomas); 6. pilietybė (jeigu asmuo be pilietybės – valstybė, kuri išdavė asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą).
<i>Įstatymo 10 str. 3 d.</i>	4.3.	Atsižvelgiant į 4.19 punktą, siekdama patikrinti pirmiau nurodytą informaciją Įstaiga turi gauti tinkamus tapatybę patvirtinančius dokumentus. Pasas, asmens tapatybės kortelė, diplomatinis pasas, leidimas laikinai arba nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje laikytini tinkamais Kliento (fizinio asmens) tapatybę patvirtinančiais dokumentais.
	4.4.	Jei tapatybę patvirtinantis dokumentas gaunamas iš Kliento, Klientas (fizinis asmuo) turėtų pateikti galiojantį tapatybę patvirtinantį dokumentą.
	4.5.	Kai Klientui (fiziniam asmeniui) atstovauja kitas fizinis asmuo, šio atstovo tapatybė nustatoma taip pat, kaip ir Kliento (fizinio asmens).

<i>Istatymo</i> 10 str. 5 d.	4.6.	Kliento (fizinio asmens) atstovas turi patikrinti jo įgaliojimą įrodantį dokumentą, o įstaiga turi patikrinti: <ol style="list-style-type: none"> 1. dokumento galiojimą (t. y. jį išdavusio asmens teisę išduoti tokį įgaliojimą); 2. įgaliojimo galiojimo laiką; 3. kokius veiksmus atlikti nurodyta įgaliojime.
<i>Istatymo</i> 10 str. 5 d.	4.7.	Įgaliojimas turi atitikti Civilinio kodekso reikalavimus. Pagal Civilinį kodeksą fizinių asmenų išduoti įgaliojimai (pvz., atstovavimo įgaliojimas, prokūra) turi būti patvirtinti notaro. Užsienyje išduotas įgaliojimas turi būti legalizuotas arba patvirtintas dokumentų tvirtinimo pažyma (<i>apostille</i>).
Juridinių asmenų tapatybės nustatymas ir tikrinimas		
<i>Istatymo</i> 10 str. 2 d.	4.8.	Nustatydamą Kliento (juridinio asmens) tapatybę, įstaiga privalo gauti šiuos Klientas duomenis: <ol style="list-style-type: none"> 1. pavadinimas; 2. teisinė forma; 3. registruotos buveinė adresas; 4. faktinės veiklos vykdymo adresas; 5. juridinio asmens kodas (jeigu toks kodas yra suteiktas); 6. registracijos išrašas ir jo išdavimo data.
	4.9.	Atsižvelgiant į 4.19 punktą, siekdamą patvirtinti pirmiau nurodytą informaciją įstaiga turi gauti tinkamus dokumentus. Paprastai 4.8 punkte išvardyti duomenys nurodomi išrašė iš Lietuvos Respublikos juridinių asmenų registro arba lygiaverčių užsienio valstybių registru.
<i>Istatymo</i> 10 str. 2 d.	4.10.	Jei pirmiau nurodyti dokumentai gaunami iš paties Kliento, tai turi būti dokumentų originalai arba notaro patvirtintos kopijos.
<i>Istatymo</i> 10 str. 3 d.	4.11.	Įstaiga taip pat turi gauti informaciją apie Kliento (juridinio asmens) vadovą: <ol style="list-style-type: none"> 1. vardas (vardai); 2. pavardė (pavardės); 3. asmens kodas. Jei vadovas yra užsienio valstybės pilietis – gimimo data (jeigu yra – asmens kodas ar kita šiam asmeniui suteikta unikali simbolių seka, skirta asmeniui identifikuoti), 4. pilietybė (jeigu asmuo be pilietybės – valstybė, kuri išdavė asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą).
<i>Istatymo</i> 10 str. 4 d.	4.12.	Įstaiga gali gauti duomenis ar informaciją apie Kliento (juridinio asmens) vadovą tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru ir nereikalauti tokių duomenų ar informacijos iš Kliento (juridinio asmens).
	4.13.	Kalbant apie Klientą (juridinį asmenį), kuris yra steigiamas, bet dar neįsteigtas, įstaiga turėtų reikalauti pateikti steigimo akto ar steigimo sutarties originalų kopijas ir, jei manoma, kad reikia, dokumentą, įrodantį Kliento atstovo įgaliojimus.
<i>Istatymo</i> 10 str. 3 d.	4.14.	Kai Klientui (juridiniam asmeniui) atstovauja fizinis asmuo, šio atstovo tapatybė nustatoma taip pat, kaip ir Kliento (fizinio asmens).

Įstatymo 10 str. 5 d.	4.15.	<p>Kliento (juridinio asmens) atstovas taip pat turi pateikti jo įgaliojimą įrodantį dokumentą, o Įstaiga turi patikrinti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dokumento galiojimą (t. y. jį išdavusio asmens teisę išduoti tokį įgaliojimą); 2. įgaliojimo galiojimo laiką; 3. kokius veiksmus atlikti nurodyta įgaliojime.
Įstatymo 10 str. 5 d.	4.16.	<p>Įgaliojimas turi atitikti Civilinio kodekso reikalavimus. Užsienyje išduotas įgaliojimas turi būti legalizuotas arba patvirtintas dokumentų tvirtinimo pažyma (<i>apostille</i>). Jei Kliento (juridinio asmens) atstovavimo teisę įrodo išrašas iš registro, įstatai ar lygiaverčiai dokumentai, įrodantys Kliento (juridinio asmens) tapatybę, nereikalaujama atskiro įgaliojimo dokumento (pvz., atstovavimo įgaliojimo).</p>
Kitos su tapatybės tikrinimu susijusios aplinkybės		
Įstatymo 9 str. 15 d., 12 str. 3 d.	4.17.	<p>Įstaiga privalo tikrinti iš Kliento CDD metu gautus duomenis, dokumentus ir informaciją, remdamasi dokumentais, duomenimis ar informacija, gautais iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio.</p>
	4.18.	<p>Informacijos, gautos tapatybės nustatymo proceso metu, tikrinimas reiškia duomenų, gautų iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio (pvz., iš 4.3, 4.9 punktuose išvardytų dokumentų), naudojimą, siekiant patvirtinti, kad apie Klientą ir BO surinkti duomenys (pvz., 4.2 ir 4.8 punktuose nurodyti duomenys) yra tikri ir teisingi. Tai reiškia, kad informacijos tikrinimo tikslas – užtikrinti, kad asmuo, kuris nori užmegzti Dalykinius santykius arba sudaryti 1.6 punkte nurodytą Vienkartinę operaciją ar sandorį, yra tas, kas jis teigia esąs.</p>
Įstatymo 10 str. 4 d.	4.19.	<p>Įstaiga turi teisę gauti Kliento ir BO tapatybei nustatyti reikalingus dokumentus, duomenis ar informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru ir nereikalauti iš Kliento, kad jis pats pateiktų šiuos dokumentus, duomenis ar informaciją, jeigu Klientas duomenis ar informaciją, gautus tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru, patvirtina parašu arba pažangiu ar kvalifikuotu elektroniniu parašu. Kliento parašas nereikalingas, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. iš valstybės informacinių sistemų ar registru gauti dokumentai, duomenys ar informacija nesiskiria nuo anksčiau Kliento parašu patvirtintų dokumentų, duomenų ar informacijos; 2. dokumentai, duomenys ar informacija gauti iš Lietuvos Respublikos gyventojų registro; 3. iš valstybės informacinių sistemų ar registru gauti dokumentai, duomenys ar informacija yra apie Kliento (juridinio asmens) vadovą, kaip nurodyta 4.12 punkte.
Įstatymo 10 str. 5 d., 10 str. 6 d.	4.20.	<p>Nustatydama ir tikrindama 1.6 punkte nurodytas Vienkartinės operacijas ar sandorius atliekančių Kliento ir asmenų tapatybę, Įstaiga privalo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jei tapatybę patvirtinantys dokumentai gaunami iš Kliento, įvertinti, ar tokie dokumentai galioja; nustatyti, ar pateiktame dokumente yra Kliento nuotrauka; 2. įvertinti Kliento pateikto dokumento būklę (jei Klientas dalyvauja fiziškai); 3. įsitikinti, ar fizinis arba juridinis asmuo turi reikiamus įgaliojimus veikti Kliento vardu.

Įstatymo
10 str. 5 d.,
10 str. 6 d.

4.21.

Nustatydamą ir tikrindama Kliento tapatybę prieš užmezgant Dalykinius santykius arba prieš atliekant 1.6 punkte nurodytas Vienkartinės operacijas ar sandorius, Įstaiga be 4.20 punkte nurodytų veiksmų privalo:

1. jei tapatybę patvirtinantys dokumentai gaunami iš paties Kliento, padaryti fizinio asmens apteikto dokumento (dokumentų) kopiją, ypač dokumento puslapių, kuriuose yra šio fizinio asmens nuotrauka ir kiti Tapatybei nustatyti reikalingi duomenys, kopiją arba nuskenuoti dokumentą (jei Klientas dalyvauja fiziškai). Padariusi spausdintas dokumento kopijas, Įstaiga privalo uždėti tikrumo žymą ant kiekvienos kopijos;
2. patikrinti, ar yra aplinkybių taikyti EDD, ir, pagal poreikį, taikyti EDD.

5 Kliento tapatybės nustatymas ir tikrinimas, kai Klientas fiziškai nedalyvauja

5.1. Bendra informacija

Įstatymo
11 str. 1 d.

5.1.1.

Kliento ir BO tapatybė gali būti nustatyta ir patikrinta Klientui fiziškai nedalyvaujant nustatant tapatybę šiais alternatyviais atvejais:

1. naudojantis Trečiosios šalies informacija apie Klientą ir BO;
2. naudojant ES išduotas elektroninės atpažinties priemones, veikiančias pagal pakankamo arba aukšto saugumo užtikrinimo lygio elektroninės atpažinties schemas, nustatytas 2014 m. liepos 23 d. Reglamente (ES) Nr. 910/2014;
3. kai informacija apie asmens tapatybę patvirtinama kvalifikuotu elektroniniu parašu, naudojant kvalifikuotą elektroninio parašo sertifikatą, kuris atitinka Reglamento (ES) Nr. 910/2014 reikalavimus;
4. naudojant elektronines priemones, leidžiančias tiesioginį vaizdo perdavimą vienu iš šių būdų:
 - a) tiesioginio vaizdo perdavimo metu užfiksuojamas tapatybę patvirtinančio dokumento originalas arba lygiavertis leidimas gyventi Lietuvoje ir Kliento tapatybė patvirtinama naudojantis bent pažangiuoju elektroniniu parašu, atitinkančiu Reglamento (ES) Nr. 910/2014 26 straipsnyje nustatytus reikalavimus; arba
 - b) tiesioginio vaizdo perdavimo metu užfiksuojamas Kliento veido atvaizdas ir Kliento parodytas tapatybę patvirtinančio dokumento originalas arba lygiavertis leidimas gyventi Lietuvoje,
5. tais atvejais, kai:
 - a) prieš pradėdant naudotis Įstaigos paslaugomis, į Įstaigos mokėjimo sąskaitą iš Kliento vardu kredito Įstaigoje, kuri yra registruota ES / EEE valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje Įstatymo reikalavimams lygiavertčius reikalavimus, ir kompetentingų institucijų prižiūrima dėl šių reikalavimų laikymosi, turimos sąskaitos atliekamas mokėjimo pavedimas; ir

<i>[statymo 11 str. 1 d.</i>		b) pateikiama teisės aktų nustatyta tvarka patvirtinta popierinė tapatybę patvirtinančio dokumento kopija. Kopijos tvirtinimo reikalavimai nustatyti Asmens tapatybės dokumento kopijos tvirtinimo ir pateikimo tvarkos apraše, patvirtintame Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2017 m. rugsėjo 12 d. įsakymu Nr. V-131 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).
<i>[statymo 11 str. 2 d.</i>	5.1.2.	<p>Nustatyti Kliento ir BO tapatybę galima tik tada, kai yra visos šios sąlygos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prieš nustatant Kliento ir BO tapatybę 5.1.1 punkto 1-3 papunkčiuose nurodytais atvejais Kliento tapatybė buvo nustatyta vienu iš šių būdų: <ol style="list-style-type: none"> a) Trečiosios šalies Klientui fiziškai dalyvaujant; arba b) naudojant elektronines priemones, leidžiančias tiesioginį vaizdo perdavimą vienu iš būdų, nurodytų 5.1.1 punkto 4 papunktyje; arba c) naudojant 5.1.1 punkto 5 papunktyje nurodytą būdą; arba d) kai Kliento tapatybė buvo nustatyta jam fiziškai dalyvaujant išduodant elektroninės atpažinties priemonę, veikiančią pagal pakankamo arba aukšto saugumo užtikrinimo lygio elektroninės atpažinties schemą; arba e) kai Kliento tapatybė buvo nustatyta jam fiziškai dalyvaujant prieš išduodant jam kvalifikuotą elektroninio parašo sertifikatą, ir 2. Kliento ir BO atstovo tapatybė buvo nustatyta laikantis CDD reikalavimų. <p>Tai reiškia, jog tam, kad Įstaiga galėtų remtis pagal 5.1.1 punkto 1-3 papunkčius atliktu patikrinimu, patikrinimas turi būti pagrįstas bent jau standartinio lygio CDD. Neturėtų būti leidžiama remtis SDD arba bet kokia kita išimtinė CDD forma.</p>
<i>[statymo 11 str. 3 d.</i>	5.1.3.	Atlikdama CDD Klientui fiziškai nedalyvaujant, Įstaiga privalo imtis būtinų šio Standarto 2.2 punkte nurodytų CDD priemonių. Tai reiškia, kad Įstaiga privalo panaudoti papildomus duomenis, dokumentus ar papildomą informaciją, kuri leistų atlikti išsamų CDD ir įsitikinti Kliento tapatybės autentiškumu.
<i>[statymo 11 str. 3 d.</i>	5.1.4.	<p>Tapatybės nustatymui ir patikrinimui reikalinga informacija skiriasi priklausomai nuo Įstaigos naudojamo būdo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Jei naudojami 5.1.1 punkto 1, 4 ir 5 papunkčiuose nurodyti būdai, Įstaiga privalo rinkti ir tikrinti Tapatybės nustatymo informaciją, nurodytą šio Standarto 4.2 punkte, 4.8 punkte ir 6.18 punkte. 2. Jei naudojami 5.1.1 punkto 2 ir 3 papunkčiuose nurodyti būdai, Įstaiga privalo rinkti ir tikrinti Tapatybės nustatymo informaciją, nurodytą šio Standarto 4.2 punkto 1, 2, 3 ir 6 papunkčiuose, 4.8 punkto 1-5 papunkčiuose ir 6.18 punkte.
<i>[statymo 11 str. 4 d.</i>	5.1.5.	Atsakomybė už nustatytų Kliento ir BO tapatybės nustatymo reikalavimų įvykdymo, kai Kliento ir BO tapatybė nustatoma Klientui fiziškai nedalyvaujant, tenka Įstaigai.

5.2 Naudojimas Trečiosios šalies informacija

Bendra informacija

<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.1.	<p>Tam tikrais atvejais Klientas gali turėti kontaktą su dviem ar daugiau Įstaigų dėl to paties sandorio. Pvz., mažmeninėje rinkoje Klientas gali būti reguliariai pristatomas vienos Įstaigos kitai arba bendradarbiauti su viena Įstaiga per kitą; tam tikrose didmeninėse rinkose, pavyzdžiui, sindikuoto skolinimo, kur vienos paskolos teikime Klientui gali dalyvauti kelios Įstaigos; arba Klientas gali būti esamas tos pačios grupės kitos reguliuojamos Įstaigos Klientas.</p>
<p><i>Įstatymo 13 str.</i></p>	5.2.2.	<p>Tokiais atvejais Įstaiga turi galimybę naudotis Trečiosios šalies surinkta CDD informacija. Įstaiga gali gauti CDD informaciją Klientui nedalyvaujant, naudodama su Klientu ar BO susijusią informaciją, gautą iš kitų Finansų Įstaigų ir (ar) Kitų įpareigotųjų subjektų arba jų atstovybių užsienyje, jei tokios Finansų Įstaigos ir (ar) Kiti įpareigotieji subjektai atitinka šiame Standarte apibrėžtą sąvoką „Trečioji šalis“.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.3.	<p>Įstaiga privalo dokumentais pagrįsti veiksmus, kurių ėmėsi patvirtinti, kad Trečioji šalis, kurios informacija remiamasi, atitinka šiame Standarte apibrėžtą sąvoką „Trečioji šalis“. Tai ypač svarbu tais atvejais, kai Trečioji šalis yra ne ES arba EEE teritorijoje.</p>
<p><i>Įstatymo 13 str. 2 d.</i></p>	5.2.4.	<p>Jei Įstaiga nori naudotis iš Trečiųjų šalių gauta CDD informacija apie Klientą ir BO, ji turi būti sudariusi atitinkamą susitarimą, užtikrinantį, kad Trečioji šalis savo valia vykdys abi šias sąlygas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Įstaigai paprašius nedelsdama pateiks visą prašomą informaciją ir duomenis apie Klientą ar BO, privalomus turėti laikantis įstatymuose nurodytų CDD reikalavimų; ir 2. paprašius nedelsdama pateiks prašančiajai Įstaigai su Klientu ar BO susijusių dokumentų kopijas ir kitus dokumentus, kurie privalomi turėti laikantis įstatymuose nurodytų Kliento ar BO tapatybės nustatymo reikalavimų.
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.5.	<p>Prašymas persiųsti kopijas bet kokių tapatybės nustatymo ir tikrinimo duomenų ir kitų susijusių dokumentų apie Kliento ar BO tapatybę, gautų taikant CDD priemones, jei toks prašymas buvo pateiktas, paprastai būtų Įstaigos rizikos vertinimu pagrįsto metodo elementai Kliento tikrinimo procedūrų dalis. Tačiau patvirtinimą teikianti Trečioji šalis turi būti pasirengusi pateikti tokius duomenis ar kitus susijusius dokumentus visą laikotarpį, per kurį Įstaiga yra įpareigota juos saugoti pagal Įstatymą.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.6.	<p>Jei Įstaiga pateikia tokį prašymą ir jis nėra patenkinamas, Įstaigai reikės į tai atsižvelgti vertinant tą Trečiąją šalį ir į galimybę pasikliauti ta Trečiaja šalimi ateityje, kaip nurodyta šio Standarto 5.2.7 punkte.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.7.	<p>Jei Įstaiga nori kliautis Trečiaja šalimi, tai turi būti Įstaigos rizikos vertinimu pagrįsto metodo vertinimo dalis, kurio metu kartu su Trečiosios šalies reguliuojamo statuso patvirtinimu gali būti atsižvelgiama ir į šiuos aspektus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. informacija apie taikytas viešas drausmines priemones, kiek tokia informacija yra prieinama; 2. Kliento, norimo produkto / paslaugos pobūdis ir susijusios sumos;

<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.8.	<ol style="list-style-type: none"> 3. bet kokia neigiama Trečiosios šalies su bendru verslo sandorių efektyvumu susijusi patirtis; 4. bet kokios kitos pradedant Dalykinius santykius arba vėliau gautos žinios, kurias Įstaiga turi apie Trečiosios šalies padėtį. <p>Praktikoje Įstaigai, kuri remiasi Trečiosios šalies patvirtinimu, reikia žinoti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kliento ir (ar) BO, kurių tapatybė yra tvirtinama, tapatybę; 2. atlikto CDD lygį; ir 3. patvirtinimą, kad Trečioji šalis supranta savo įsipareigojimą pareikalavus pateikti tapatybės patvirtinimo duomenų, dokumentų ar kitos informacijos kopijas (<i>inter alia</i> informaciją apie Dalykinių santykių tikslą ir pobūdį); 4. terminą, kiek Trečioji šalis saugos CDD informaciją apie konkretų Klientą. Jei saugojimo terminas nežinomas (pvz., jei Trečioji šalis palaiko nuolatinius Dalykinius santykius su Klientu), Trečioji šalis turėtų informuoti Įstaigą apie tokį terminą, kai tik sužinoma informacija apie saugojimo terminą.
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.9.	<p>Pristatymas grupės bendrovėms</p> <p>Kai Klientai pristatomi tarp įvairių grupės bendrovių, Įstaigos, kurios yra tos pačios bendrovių grupės dalis, gali remtis CDD, atliktu kitos grupės bendrovės, kuri pirmoji užmezgė Dalykinius santykius su Klientu, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. grupės bendrovė, kurios informacija remiamasi, atitinka sąvokos „Trečioji šalis“ apibrėžimą; ir 2. grupės bendrovė, kurios informacija remiamasi, ėmėsi CDD priemonių vadovaudamasi Įstatymo reikalavimais arba lygiaverčiais ES / EEE valstybių narių ar trečiosios valstybės reikalavimais.
<p><i>Įstatymo 13 str. 4 d.</i></p>	5.2.10.	<p>Įstaigai draudžiama naudotis CDD informacija apie Klientą ir BO, gauta iš Trečiųjų šalių, jei tokios Trečiosios šalys įsteigtos Europos Komisijos ir FATF nustatytose didelės rizikos trečiojoiose valstybėse.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.11.	<p>Yra atvejų, kai kita grupės bendrovė tik pristato Klientą ir Įstaigą ir neteikia konsultacijų, nedalyvauja sandoryje tarp Kliento ir Įstaigos arba neturi Dalykinių santykių su Klientu. Tokie atvejai nereiškia CDD, naudojantis Trečiosios šalies informacija, o tapatybės nustatymo ir tikrinimo įsipareigojimais tenka Įstaigai kaip produkto / paslaugos teikėjui.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	5.2.12.	<p>Tarpininkų ar agento arba Įstaigos paskirtojo atstovo atvejais jie turėtų būti laikomi Įstaigos padaliniumi. Tokiu atveju Įstaiga turi turėti atitinkamą susitarimą su tokiu tarpininku ar agentu ir užtikrinti, kad toks tarpininkas ar agentas būtų susipažinęs su atitinkamais PP / TF reikalavimais ir su PP / TF susijusia rizika. Tai taip pat reiškia, kad Įstaiga turi įsitikinti, jog tarpininkais ar agentais dalyvavo būtinuose AML / CFT mokymuose, kad gebėtų identifikuoti galimai įtartiną veiklą, ir kad reguliariai apžvelgiama, kaip tarpininkai ar agentas laikosi AML / CFT reikalavimų. Be to, net jei tarpininkas ir surenka atitinkamus CDD įrodymus, Įstaiga lieka atsakinga už nurodymą, kokia informacija turėtų būti renkama, ir už atitinkamų patikrinimo įrodymų dokumentų saugojimo užtikinimą.</p>

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	5.2.13.	Įstaiga taip pat gali taikyti CDD priemones, pasitelkdama agentą ar užsakomųjų paslaugų teikėją, jei susitarimuose tarp Įstaigos ir agento ar užsakomųjų paslaugų teikėjo nurodyta, kad Įstaiga lieka atsakinga už tai, kad netaikė tokių priemonių.
	5.2.14.	Užsakomųjų paslaugų teikėjas turėtų būti suprantamas kaip asmuo, kuris: <ol style="list-style-type: none"> 1. atlieka CDD arba jo dalį, kurį (kuria) kitu atveju vykdytų Įstaiga, ir 2. nėra Įstaigos darbuotojas.

5.3. Kliento ir BO tapatybės nustatymas ir tikrinimas naudojant tapatybės nustatymo vaizdo priemones

<i>Įstatymo 11 str. 1 d. 4 p.</i>	Bendra informacija	
	5.3.1.	Įstaiga gali nustatyti Kliento ir (ar) BO tapatybę Klientui fiziškai nedalyvaujant, naudojant, be kita ko, elektronines priemones, leidžiančias tiesioginį vaizdo perdavimą vienu iš šių būdų: <ol style="list-style-type: none"> 1. tiesioginio vaizdo perdavimo metu užfiksuojamas tapatybę patvirtinančio dokumento originalas arba lygiavertis leidimas gyventi Lietuvoje ir Kliento tapatybę patvirtinama naudojantis bent pažangiuoju elektroniniu parašu, atitinkančiu Reglamento (ES) Nr. 910/2014 26 straipsnyje nustatytus reikalavimus (toliau – Pirmasis būdas); 2. tiesioginio vaizdo perdavimo metu užfiksuojamas Kliento veido atvaizdas ir Kliento parodytas tapatybę patvirtinančio dokumento originalas arba lygiavertis leidimas gyventi Lietuvoje (toliau – Antrasis būdas).
	5.3.2.	Naudodama pirmiau nurodytas tapatybės nustatymo vaizdo priemones Kliento ir BO tapatybei nustatyti, Įstaiga privalo laikytis Techninių reikalavimų.
	<i>Techniniai reikalavimai</i>	5.3.3.
	5.3.4.	Kliento ir (ar) BO tapatybės nustatymas naudojantis tapatybės nustatymo vaizdo priemonėmis gali būti atliekamas, jei vykdomi bent šie reikalavimai: <ol style="list-style-type: none"> 1. tapatybės nustatymas vyksta realiu laiku; 2. pateiktų dokumentų atvaizdai ir (ar) Kliento veidas privalo būti aiškiai matomai; 3. užtikrinamas nepertraukiamas tiesioginis vaizdo perdavimas. Jei procesas nutrūksta, tapatybės nustatymas privalo būti kartojamas; 4. tiesioginio videoperdavimo arba tiesiogiai perduotos nuotraukos privalo būti tokios kokybės, kad būtų galima lengvai nuskaityti informaciją iš pateiktų tapatybės dokumentų ir aiškiai matyti asmens, atvaizduoto tapatybės dokumento nuotraukoje, bruožus; 5. jei tapatybės nustatymo vaizdo priemonėmis metu Klientui užduodami tam tikri klausimai, garso įrašas turi būti aukštos kokybės, kuri užtikrintų galimybę aiškiai girdėti Kliento atsakymus į pateiktus klausimus apie jo tapatybę.

	5.3.5. Įstaiga, be kita ko, privalo saugoti Kliento tapatybę patvirtinančią informaciją ir dokumentus, BO tapatybės duomenis, taip pat tiesioginio vaizdo perdavimo ar nuotraukos perdavimo duomenis 8 metus nuo sandorių ar Dalykinių santykių su Klientu pabaigos dienos.
	5.3.6. Be to, Kliento ir (ar) BO tapatybės nustatymo proceso metu padaryti vaizdo įrašai ir nuotraukos, saugomi Įstaigos, privalo turėti žymą, kurioje būtų nurodyta ši informacija: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kliento vardas; 2. Kliento pavardė; 3. Kliento asmens kodas; 4. IP adresas, kurį Klientas naudojo tapatybės nustatymo proceso metu (jei Klientas naudojosi kompiuterine įranga tapatybės nustatymui); 5. vaizdo įrašo ar nuotraukos užfiksavimo data. <p>Pirmasis būdas</p>
<i>Techniniai reikalavimai</i>	5.3.7. Pirmasis būdas gali būti naudojamas dviem alternatyviais būdais: <ol style="list-style-type: none"> 1. tiesioginis tapatybės dokumento videoperdavimas: Kliento tapatybės dokumento originalas fiksuojamas tiesioginio videoperdavimo metu ir atitinkamas tapatybės dokumentas parodomas vienu iš šių būdų: <ol style="list-style-type: none"> a) asmens tapatybės kortelė ir leidimas gyventi Lietuvoje parodomi iš abiejų pusių; arba b) parodant asmens pasą, rodomas dokumento puslapis, kuriame yra fizinio asmens nuotrauka, bei paso viršelis; 2. tiesioginis tapatybės dokumento nuotraukos perdavimas: Kliento tapatybės dokumento originalas fiksuojamas tiesioginio nuotraukos perdavimo būdu, fiksuojant 1 papunkčio (a)-(b) pastraipose nurodytas dokumento dalis. <p>5.3.8. Atlikus pirmiau nurodytus veiksmus, Klientas savo tapatybę ir pateiktų duomenų teisingumą patvirtina pasirašydamas Įstaigos paruoštą CDD dokumentą (pvz., klausimą), naudodamasis bent pažangiuoju elektroniniu parašu, atitinkančiu reglamento (ES) Nr. 910/2014 reikalavimus. Patvirtinimas bent pažangiuoju elektroniniu parašu turi būti atliktas nedelsiant, ne vėliau nei per 1 valandą po pirmiau nurodytų veiksmų atlikimo, ir privalo būti tos pačios Kliento tapatybės nustatymo procedūros dalimi.</p>
	5.3.9. Atliekant tapatybės patvirtinimą pažangiuoju elektroniniu parašu, Įstaiga turi įsitikinti parašo teisėtumu ir autentiškumu. <p>Antrasis būdas</p>
<i>Techniniai reikalavimai</i>	5.3.10. Antruoju būdu priemonės naudojamos tiesioginio vaizdo perdavimo metu užfiksuojuant: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kliento veido atvaizdą; ir 2. Kliento parodytą tapatybės dokumento originalą.

- 5.3.11. Antrasis būdas taip pat gali būti naudojamas dviem alternatyviais būdais:
1. tiesioginis Kliento veido atvaizdo ir tapatybės dokumento videoperdavimas:
 - a) Kliento veido atvaizdas užfiksuojamas iš priekio (atvaizde turi matytis Kliento veidas ir pečiai, atvaizdas privalo būti aiškiai matomas ir atskiriamas nuo aplinkoje esančių objektų);
 - b) Kliento veido atvaizdas iš priekio ir tapatybės dokumento originalas tam tikrą laiką turi būti rodomi kartu, kad galima būtų identifikuoti Kliento veido bruožų tapatumą su jo pateikiamo tapatybės dokumento nuotraukoje fiksuoto asmens veido bruožais;
 - c) Klientui užduodami klausimai apie jo tapatybę, naudojant patvirtintą Įstaigos klausimyną;
 - d) tiesioginio videoperdavimo metu padaromos Kliento veido atvaizdo ir rodomo tapatybės dokumento nuotraukos; arba
 2. tiesioginis Kliento veido atvaizdo ir tapatybės dokumento perdavimas:
 - a) nufotografuojamas Kliento veido atvaizdas iš priekio (atvaizde turi matytis Kliento veidas ir pečiai, atvaizdas privalo būti aiškiai matomas ir atskiriamas nuo aplinkoje esančių objektų);
 - b) atliekamas tiesioginis pateikiamo tapatybės dokumento nuotraukos perdavimas.

C. NAUDOS GAVĖJO TAPATYBĖS NUSTATYMAS IR TIKRINIMAS

6. BO tapatybės nustatymo ir tikrinimo reikalavimai

<i>Įstatymo 12 str. 1 d.</i>	6.1.	Atliekant CDD privaloma nustatyti ir Naudos gavėjų tapatybę. BO tapatybės nustatymas reiškia fizinio asmens arba fizinių asmenų grupės tapatybės nustatymą.
	6.2.	Apskritai BO yra fizinis asmuo, kuris yra Kliento savininkas arba kontroliuoja Klientą arba kurio vardu yra vykdomas sandoris ar veikla. Privačių fizinių asmenų atžvilgiu pats Klientas paprastai yra BO, nebent pats Klientas nurodo arba yra sandorio požymių ar kitų aplinkybių, rodančių, kad yra kitaip. Siekiant išvengti abejonių, Įstaiga negali daryti prielaidos, kad patys privatūs fiziniai asmenys yra Kliento Naudos gavėjai, ir visais atvejais pirmiausia turi gauti informaciją iš Kliento, kas yra BO.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	6.3.	Įstaiga turėtų žinoti, kad informacija apie tikruosius savininkus gali būti neaiški dėl naudojimosi fiktyviomis įmonėmis, sudėtingomis nuosavybės ir kontrolės struktūromis, turinčiomis daug sluoksnių kitų juridinių asmenų vardu registruotų akcijų, nominalių akcininkų ir valdybos narių, pavyzdžiui, artimų pagalbininkų ir šeimos narių, bei slepiama kitais būdais.

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	6.4.	Daugeliu atveju nominalių valdybos narių ir akcininkų vaidmuo yra apsaugoti arba nuslėpti BO ir bendrovę ar turtą kontroliuojančio asmens tapatybę. Nominalus asmuo gali padėti išvengti atitinkamos jurisdikcijos kontrolės dėl bendrovės nuosavybės ir padėti apeiti valdybos nariams teismų ir valdžios institucijų taikomus draudimus. Todėl Įstaiga taip pat turėtų žinoti bendrovių struktūras, kurios daro jas sudėtingesnes ir apsunkina tikslios informacijos apie tikruosius savininkus gavimą. Be to, Įstaiga turėtų žinoti apie galimus nominalius susitarimus tais atvejais, kai draugai, šeimos nariai ar susiję asmenys teigia esą juridinių asmenų Naudos gavėjais, juridines struktūras ar kitas įmones.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	6.5.	Dėl šių priežasčių Įstaiga privalo imtis tinkamų ir pakankamų priemonių nustatyti tikruosius Naudos gavėjus ir identifikuoti atvejus, kai tikrieji savininkai yra slepiami.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	6.6.	Akcininkų bendrovių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose, kuriose taikomi ES teisės aktus atitinkantys reikalavimai atskleisti informaciją apie savo veiklą arba lygiaverčiai tarptautiniai standartai, atveju turėtų būti suprantama, kad jos nėra atleistos nuo reikalavimo nurodyti jų Naudos gavėjus. Tai nereiškia, kad tokios bendrovės neturi nurodyti jų Naudos gavėjų, o veikiau tai, kad reguliuojama rinka jau turėjo nustatyti Naudos gavėjus ir informacija apie Naudos gavėjus yra prieinama kitur.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	6.7.	Nustatydamą BO, Įstaiga privalo rinkti duomenis apie Kliento nuosavybės struktūrą ir juos patikrinti remiantis dokumentais, duomenimis ar informacija, gautais iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio. Daugiapakopės nuosavybės struktūros atveju Klientas turi parengti ir pateikti nuosavybės struktūros schemą.
<i>Įstatymo 9 str. 13 d.</i>	6.8.	Įstaiga taip pat privalo įsitikinti, kad supranta Kliento nuosavybės ir kontrolės struktūrą, ypač jei nuosavybės ir kontrolės struktūra yra sudėtinga (pvz., akcininkai yra iš kelių skirtingų jurisdikcijų; akcininkai yra skirtingų rūšių juridiniai asmenys / juridinės struktūros, nuosavybės ir kontrolės struktūroje yra patikų (<i>angl. trust</i>) ir privataus investavimo subjektų, Klientas išleido pareikštinių akcijų). Įstaiga privalo įvertinti, ar nuosavybės ir kontrolės struktūra turi prasmę komerciniu, ekonominiu ar teisiniu požiūriu.
<i>Įstatymo 25 str. 1 d., JADIS nuostatų 5.2 p.</i>	6.9.	Pagal Įstatymą visos bendrovės privalo saugoti informaciją apie Naudos gavėjus ir registruoti tokią informaciją Lietuvos Respublikos juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje (JADIS). Registravimo reikalavimas netaikomas akcinėms bendrovėms, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose, kuriose taikomi ES teisės aktus atitinkantys reikalavimai atskleisti informaciją apie savo veiklą arba lygiaverčiai tarptautiniai standartai, ir juridiniams asmenims, kurių vienintelis akcininkas yra valstybė ar savivaldybė.
	6.10.	Konkreti informacija apie Naudos gavėjus, kuri turi būti pateikta Lietuvos Respublikos juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje, yra nurodyta JADIS nuostatuose.
	6.11.	JADIS nuostatuose taip pat gali būti nustatytas naudos gavėjų skaičiavimo būdas informacijos apie BO pranešimo Juridinių asmenų dalyvių informacinei sistemai tikslais.

	6.12.	Praktikoje dėl CDD tikslais Įstaiga gali naudotis kitu naudos gavėjų skaičiavimo būdu nei nurodyta JADIS nuostatuose.
<i>Įstatymo 12 str. 8 d.</i>	6.13.	Nustatydamą BO Įstaiga papildomai turi teisę naudotis Juridinių asmenų dalyvių informacine sistema, kitomis valstybės informacinėmis sistemomis ir (ar) kitais registrais, kuriuose kaupiama informacija apie Naudos gavėjus. Taip pat ir tais atvejais, kai Įstaiga nustato informacijos neatitikimus.
	6.14.	Todėl, jei Įstaiga naudoja kitą naudos gavėjų skaičiavimo būdą, ji turi turėti tinkamas vidaus procedūras nustatyti Naudos gavėjus JADIS nuostatuose nurodytu būdu, kad turėtų galimybę veiksmingai palyginti Įstaigos apie Naudos gavėjus gautą informaciją su Juridinių asmenų dalyvių informaciniėje sistemoje nurodyta informacija.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	6.15.	Informacija apie juridinių asmenų tikruosius savininkus (naudos gavėjus) turėtų būti nustatoma vadovaujantis šiais principais: <ol style="list-style-type: none"> 1. nustatant per nuosavybę vykdomą kontrolę arba kitomis priemonėmis: <ol style="list-style-type: none"> a) fizinių asmenų (jei tokie yra, nes nuosavybės dalys gali būti taip diversifikuotos, kad nėra individualiai arba kartu veikiančių fizinių asmenų, kurie vykdo juridinio asmens kontrolę per nuosavybę) kuriems faktiškai priklauso kontrolinė juridinio asmens nuosavybės dalis, tapatybę; ir b) fizinių asmenų (jei tokie yra), vykdančių juridinio asmens kontrolę kitomis priemonėmis, tapatybę. 2. Jei neįmanoma nustatyti fizinio asmens pagal šio punkto (a) ar (b) papunktį, Įstaiga turėtų nustatyti atitinkamo fizinio asmens, kuris užima vyresniojo vadovo pareigas, tapatybę ir imtis pagrįstų priemonių patikrinti tokio asmens tapatybę.
<i>JADIS nuostatų 13¹.3.2 p.</i>	6.16.	Kontrolė kitais būdais reiškia, be kita ko, teisę paskirti ir (ar) pašalinti juridinio asmens vadovą ir (ar) valdybos (ar kito kolegialaus valdymo organo) narius, teisę patvirtinti metinę finansinę ataskaitą, susijusią su dividendų išmokėjimu, ir (ar) teisę vetuoti juridinio asmens valdymo organų sprendimus, nepriklausomai nuo turimos nuosavybės teisės (akcijų ar balsavimo teisių) apimties.
<i>Įstatymo 2 str. 14 d. 1 p. b p.</i>	6.17.	Kliento vyresnysis vadovas turėtų būti nurodytas kaip BO tik išimtiniais atvejais, kai Įstaiga deda visas pagrįstas pastangas, kad nustatytų BO, ir jei nėra pagrindo įtarti, kad BO tapatybė slepiama. Tokiu atveju vyresnysis vadovas turėtų būti suprantamas kaip Kliento vadovas (pvz., generalinis direktorius, vykdytysis direktorius, administracijos vadovas).
<i>Įstatymo 12 str. 2 d.</i>	6.18.	Nustatydamą BO tapatybę, Įstaiga privalo pareikalauti iš Kliento šių BO tapatybės duomenų: <ol style="list-style-type: none"> 1. vardas; 2. pavardė; 3. asmens kodas. Dėl užsienio valstybės piliečio – gimimo data (jeigu yra – asmens kodas ar kita šiam asmeniui suteikta unikali simbolių seka, skirta asmeniui identifikuoti); leidimo gyventi Lietuvoje numeris ir galiojimo laikas, jo išdavimo vieta ir data; 4. pilietybė. Jeigu asmuo be pilietybės – valstybė, kuri išdavė asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

<i>Įstatymo 12 str. 5 d.</i>	6.19.	Duomenų apie BO teisingumą Klientas turi patvirtinti parašu ir antspaudu (jeigu jis antspaudą privalo turėti pagal jo veiklą reguliuojančius teisės aktus) arba naudojant elektronines priemones, arba Kliento parašu rašytinės formos dokumente.
<i>Įstatymo 12 str. 3 d.</i>	6.20.	Įstaiga privalo tikrinti Kliento pateiktus dokumentus ir informaciją apie BO, remdamasi dokumentais, duomenimis ar informacija, gautais iš patikimo ir nepriklausomo šaltinio. Tokie veiksmai apima ir prašymą Klientui pačiam nurodyti viešuosius šaltinius, kuriuose informacija apie BO galėtų būti patvirtinta, pavyzdžiui, oficialiuosius juridinių asmenų registrus atitinkamose valstybėse. Šis metodas ypač naudingas tais atvejais, kai Kliento nuosavybės struktūroje yra bendrovių, įsteigtų už Lietuvos Respublikos teritorijos ribų.
<i>Įstatymo 12 str. 6 d.</i>	6.21.	Įstaiga privalo kaupti ir FNTT reikalavimu pateikti šiuos duomenis apie BO: <ol style="list-style-type: none"> 1. BO tapatybės duomenis; 2. Kliento pateiktos informacijos tikrinimo patikimuose ir nepriklausomuose šaltiniuose įrodymus (daugiau informacijos rasite 19 dalyje); 3. duomenis apie Kliento (juridinio asmens) nuosavybės ir kontrolės struktūrą.

D. DALYKINIŲ SANTYKIŲ TIKSLAS IR NUMATOMAS POBŪDIS

7. Reikalavimas įvertinti Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį

<i>Rizikos veiksnių gairės</i>	7.1.	Įstaiga privalo, <i>inter alia</i> , gauti iš Kliento informaciją apie Kliento Dalykinių santykių numatomą pobūdį ir tikslą. Nustatyti Dalykinių santykių numatomą pobūdį ir tikslą yra ne tik reikalavimas pagal įstatymus, bet yra svarbu ir siekiant suprasti su Dalykiniais santykiais susijusią PP / TF riziką, kartu tai turėtų padėti Įstaigai nustatyti įtartiną sandorį atskirų Dalykinių santykių kontekste.
	7.2.	Tai, ką daro Įstaiga, kad nustatytų Dalykinių santykių numatomą pobūdį ir tikslą, gali būti koreguojama atsižvelgiant į rizikos lygį. Pvz., dėl Klientų, kurie yra užsienio valstybių piliečiai, Įstaiga turi imtis papildomų priemonių nustatyti ir patikrinti Dalykinių santykių numatomą pobūdį ir tikslą, siekdama įsitikinti, kad tokių santykių pobūdis ir tikslas turi akivaizdų ekonominį ir teisinį pagrindą.
	7.3.	Visais atvejais Įstaiga turi turėti pakankamą supratimą apie Dalykinių santykių numatomą pobūdį ir tikslą.
	7.4.	Įstaiga, jei tinkama, privalo gauti bent šią papildomą informaciją apie Klientą, pvz.: <ol style="list-style-type: none"> 1. ar Klientas naudosis Įstaigos paslaugomis savo poreikiams, ar atstovaus kito asmens interesams; 2. kontaktinė informacija; 3. informacija apie Kliento registruotos buveinės adresą ir faktinį gyvenamosios vietos adresą;

4. informacija, ar Klientas, jo Artimieji šeimos nariai, Artimi pagalbininkai arba Naudos gavėjai yra PEP;
5. informacija apie lėšų, susijusių su Dalykiniais santykiais ar 1.6 punkte nurodyta Vienkartine operacija ar sandoriu, šaltinį;
6. informacija apie Kliento (juridinio asmens) ūkinę veiklą;
7. tikėtinas elgesys (pvz., numatomi sandoriai, produktai);
8. Dalykinių santykių arba 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančių Vienkartiųjų operacijų ar sandorių tikslas (t. y. kodėl Klientui reikia užmegzti Dalykinius santykius arba atlikti 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančias Vienkartinės operacijas ar sandorius);
9. kita informacija.

7.5. Jei įstaiga nusprendžia esant reikalinga, kai Klientui atstovauja atstovas, įstaiga taip pat gali prašyti Kliento atstovo pateikti informaciją apie santykius (ryšius) tarp Kliento ir jo atstovo net ir tais atvejais, kai atstovas turi reikalingus įgaliojimus atstovauti Klientui. Tai gali būti svarbu tais atvejais, kai Klientui atstovauja trečiasis asmuo be aiškių verslo ir (ar) šeimos ryšių su Klientu. Į šią informaciją turėtų būti atsižvelgiama CDD proceso metu.

7.6. Siekdama nustatyti Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį, įstaiga taip pat turėtų atsižvelgti į tai, *inter alia*, ar Klientas (fizinis asmuo) yra ar nėra rezidentas. AML / CFT tikslais rezidentas (fizinis asmuo) turėtų būti suprantamas kaip, pvz.:

1. Kalbant apie Lietuvos piliečius:
 - a) paprastai Lietuvos pilietis turėtų būti laikomas rezidentu AML / CFT tikslais, išskyrus atvejus, kai:
 - (i) Klientas nurodo savo buveinę, registracijos adresą ir (ar) faktinį gyvenamosios vietos adresą už Lietuvos ribų; ir
 - (ii) yra kitų ženklų, kad Klientas visam laikui išvyko iš Lietuvos, pvz., nėra jokių profesinių, ekonominių, socialinių ar šeimos ryšių su Lietuva, nėra jokių finansinių įsipareigojimų Lietuvoje ir kt.

Toks Klientas išsaugo teisę į Pagrindinę mokėjimo sąskaitą ir susijusius kasdienes bankininkystės produktus (pvz., mokėjimo kortelė ir (ar) interneto bankas), tačiau įstaiga turėtų įvertinti, ar reikėtų taikyti EDD priemones.

2. Kalbant apie užsienio valstybių piliečius, jie turėtų būti laikomi rezidentais, jeigu:
 - a) nurodo savo buveinę, registruotą adresą ir (ar) faktinį gyvenamosios vietos adresą Lietuvoje; ir
 - b) pagal taikomus įstatymus gavo leidimą laikinai ar nuolat gyventi Lietuvoje.

Jei Klientas nurodo savo buveinę, registruotą adresą ir (ar) faktinį gyvenamosios vietos adresą Lietuvoje, tačiau dar negavo leidimo laikinai ar nuolat gyventi Lietuvoje, Klientas turėtų būti laikomas valstybės, kuri išdavė Klientui asmens tapatybės dokumentą, rezidentu. Tokiu atveju Įstaiga privalo nustatyti ir patikrinti Kliento ekonominius ar šeimos ryšius su Lietuva nepriklausomuose ir patikimuose šaltiniuose. Pagrįstų įrodymų apie akivaizdžius ekonominius ar šeimos ryšius su Lietuva nebuvimas turėtų būti laikomas ženklu, kad Dalykinių santykių tikslas ir numatomas pobūdis nėra pakankamai nustatyti.

Tokiais atvejais Įstaiga turi teisę neužmegzti ar netęsti Dalykinių santykių arba neatlikti 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančios Vienkartinės operacijos ar sandorio su tokiu Klientu (ir primygtinai rekomenduojama šia teise pasinaudoti), jeigu įstatymuose nenurodyta kitaip.

Ekonominius ir (ar) šeimos ryšius su Lietuva akivaizdžiai įrodo šie dokumentai ir informacija, pvz.,:

1. darbo sutartis, įrodanti darbo santykius Lietuvoje ir, jei taikoma, darbo viza;
2. dokumentai, įrodantys ūkio subjektų ar kito verslo Lietuvoje nuosavybę;
3. kitos sutartys ir (ar) dokumentai, įrodantys Kliento pajamas ir (ar) Kliento ekonominius interesus Lietuvoje;
4. dokumentai, įrodantys Kliento faktinį gyvenamosios vietos adresą;
5. dokumentai, įrodantys nekilnojamojo turto Lietuvoje nuosavybę;
6. dokumentai, įrodantys šeimos ryšius su Lietuva;
7. kita informacija, įrodanti ekonominius ar šeimos ryšius su Lietuva.

*Lietuvos
Respublikos
mokėjimų
įstatymo
71 str. 1 d.*

- 7.7. Siekiant užtikrinti finansinę įtrauktį, ES / EEE valstybės narės teritorijoje veiklą vykdanči Įstaiga sudaro galimybę atidaryti Pagrindines mokėjimo sąskaitas tiems Klientams, kurie yra teisėti ES rezidentai, įskaitant nuolatinės gyvenamosios vietos neturinčius asmenis, prieglobsčio prašytojus ir Klientus, kuriems nesuteiktas leidimas gyventi valstybėje narėje, bet kurių išsiuntimas neįmanomas dėl teisinių ar faktinių priežasčių. Tačiau ši galimybė taikoma tik tokiu mastu, kiek atitinkama Įstaiga gali laikytis savo AML / CFT įsipareigojimų, pvz. atlikti CDD.
- 7.8. Juridiniai asmenys, norintys naudotis Įstaigos produktais ir (ar) paslaugomis, taip pat turi įrodyti ekonominę ir teisėtą Dalykinių santykių tikslą, o Įstaiga turi įvertinti šią informaciją, vertindama PP / TF riziką.
- 7.9. AML / CFT tikslais rezidentas (juridinis asmuo) turėtų būti suprantamas kaip Lietuvoje registruotas juridinis asmuo. Kitu atveju tokie Klientai turėtų būti laikomi valstybės, kurioje jie yra registruoti, rezidentais.
- 7.10. Įstaiga turėtų imtis pakankamų priemonių patikrinti Kliento (juridinio asmens), kuris nėra rezidentas, ekonominius ryšius su Lietuva, kurie paaiškintų Dalykinių santykių tikslą. Jeigu nėra akivaizdžių ekonominių ryšių, kurie paaiškintų Dalykinių santykių tikslą, Įstaiga negali užmegzti arba tęsti Dalykinių santykių su Klientu.

E. CDD ASPEKTAI, PRIKLAUSANTYS NUO KLIENTO AR DALYKINIŲ SANTYKIŲ

8. Finansų įstaigos ir Kiti įpareigotieji subjektai

		Finansų įstaigos
<i>Įstatymo</i> <i>15 str. 1 d.</i>	8.1.	Jeigu įstaiga nustato, kad su Finansų įstaiga susijusi situacija kelia mažą PP / TF riziką, gali būti taikomos SDD priemonės. Daugiau informacijos apie SDD priemones rasite 14.1 – 14.8 punktuose.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	8.2.	Kiti įpareigotieji subjektai CDD tikslais Kiti įpareigotieji subjektai turėtų būti vertinami pagal PP / TF rizikos lygį ir jų juridinę formą, pvz., akcinių bendrovių, kurių vertybiniais popieriais leidžiama prekiauti vienos ar kelių ES valstybių narių reguliuojamojoje rinkoje, ir kitų bendrovių iš trečiųjų valstybių, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose ir kurioms yra taikomi ES teisės aktus atitinkantys reikalavimai atskleisti informaciją, atvejais pagal Įstatymą Įstaigai leidžiama taikyti SDD priemones, jei nustatoma maža PP / TF rizika ir kt.
	8.3.	Įstaiga taip pat turėtų įsitikinti, kad Klientas, kuris yra Kitas įpareigotasis subjektas, taiko efektyvias ir riziką ribojančias CDD priemones savo Klientams ir savo Klientų Naudos gavėjams. Įstaigai gali būti tikslinga imtis priemonių, atsižvelgiant į rizikos lygį, įvertinti Kliento CDD politikų ir procedūrų tinkamumą, pvz., palaikant tiesioginius ryšius su Klientu arba tikrinant tam tikrus atvejus, kaip Klientas geba teikti CDD informaciją pareikalavus.

9. Jungtinė veikla (partnerystė)

<i>Civilinio kodekso</i> <i>6.969 str. 1 d.</i>	9.1.	Jungtinės veiklos (partnerystės) sutartimi du ar daugiau asmenų (partnerių), kooperodami savo turtą, darbą ar žinias, įsipareigoja veikti bendrai tam tikram, neprieštaraujančiam įstatymui tikslui arba tam tikrai veiklai.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	9.2.	Įstaiga taip pat turėtų gauti šiuos su jungtine veikla (partneryste) susijusius duomenis: <ol style="list-style-type: none"> 1. pavadinimas; 2. verslo adresas; 3. visų partnerių / įgaliotojų, kurie vykdo jungtinės veiklos (partnerystės) valdymo kontrolę, vardai, pavardės ar pavadinimai; 4. fizinių asmenų, kurie turi ar kontroliuoja daugiau nei 25 % jungtinės veiklos (partnerystės) kapitalo ar pelno arba balsavimo teisių, vardai, pavardės.
<i>Įstatymo</i> <i>2 str. 14 d.,</i> <i>12 str. 1 d.</i>	9.3.	CDD proceso metu įstaiga turi gauti informaciją apie visus pavienius Naudos gavėjus, turinčius ar kontroliuojančius daugiau nei 25 % jungtinės veiklos (partnerystės) kapitalo ar pelno arba balsavimo teisių arba kurie vykdo jungtinės veiklos (partnerystės) valdymo kontrolę kitais būdais. Įstaiga turi imtis pagrįstų priemonių patikrinti tokių fizinių asmenų tapatybę pagal Naudos gavėjų tapatybės nustatymo ir tikrinimo taisykles.

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	9.4.	Jungtinė veikla (partnerystės) ir juridinio asmens statuso neturinčios įmonės, nors iš esmės yra valdomos fizinių asmenų arba fizinių asmenų grupių, skiriasi nuo Klientų (fizinių asmenų) tuo, kad turi pagrindinę veiklą. Šios veiklos PP / TF rizikos profilis gali skirtis nuo Kliento (fizinio asmens) rizikos profilio.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	9.5.	Įstaiga privalo pareikalauti pateikti bent jau jungtinės veiklos (partnerystės) aktą (arba kitą lygiavertį įrodymą), kad įsitikintų jungtinės veiklos (partnerystės) egzistavimu, ir patikrinti informaciją atitinkamame šalies registre, jei įmanoma.
	9.6.	Įstaiga turėtų imtis atitinkamų veiksmų įsitikinti, kad asmuo, su kuriuo įstaiga bendradarbiauja, yra tinkamai įgaliotas Kliento.

10. Valstybės sektoriaus įstaigos, vyriausybės, savivaldybėms, valstybei priklausančios ir savivaldybių bendrovės bei viršvalstybinės organizacijos

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.1.	Klientų, kurie yra vietos ar užsienio valstybių vyriausybės (ar jų atstovai), viršvalstybinės organizacijos, vyriausybių departamentai (padaliniai), valstybei priklausančios bendrovės ar vietos institucijos, atžvilgiu tapatybės nustatymo ir tikrinimo metodas gali būti pritaikytas atsižvelgiant į Kliento aplinkybes, atspindint įstaigoje įprastą keliamos PP / TF rizikos lygio nustatymą.
<i>Įstatymo 15 str. 1 d. 2 p.</i>	10.2.	Jeigu įstaiga nustato, kad Dalykiniai santykiai kelia mažą PP / TF riziką, o Klientas yra valstybės ar savivaldybių institucija ar įstaiga, gali būti taikomos SDD priemonės.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.3.	Apskritai viešojo administravimo įstaigos skiriasi nuo savivaldybėms ar valstybei priklausančių įmonių, kurios užsiima veikla. Todėl su tokiomis bendrovėmis finansų sektoriuje užmegztų Dalykinių santykių pobūdis skirsis. Viešojo administravimo sektoriaus pajamų / mokėjimų srautai skiriasi nuo daugumos įmonių, viešasis administravimas gali būti finansuojamas iš valdžios institucijų šaltinių arba iš kitos formos viešųjų pajamų. Iš kitos pusės, savivaldybėms ar valstybei priklausančios bendrovės gali vykdyti įvairių veiklą, kai kurios iš jų gali būti susijusios su didesnės rizikos veiksniais, todėl gali būti tinkama taikyti kitą CDD lygį. Tokios įmonės gali būti iš dalies finansuojamos valstybės arba gali gauti visas ar dalį savo pajamų iš prekybos veiklos.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.4.	Įstaiga taip pat turėtų gauti šiuos su valstybės sektoriaus įstaigomis, vyriausybėmis, savivaldybėms ar valstybei priklausančiomis bendrovėmis bei viršvalstybinėmis organizacijos susijusius duomenis: <ol style="list-style-type: none"> 1. pilnas subjekto pavadinimas; 2. subjekto pobūdis ir statusas (pvz., užsienio valstybės vyriausybė, sutarties organizacija); 3. subjekto adresas; 4. buveinės valstybės institucijos pavadinimas; 5. vadovų (arba atitinkamų asmenų) vardai ir pavardės.

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.5.	Įstaiga turėtų imtis atitinkamų veiksmų suprasti Kliento nuosavybę ir jo santykių su jo buveinės valstybės institucija pobūdį.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.6.	Įstaiga turėtų patikrinti, jei tinkama, vadovų (arba atitinkamų asmenų), kurie turi įgaliojimus duoti Įstaigai nurodymus dėl lėšų ar turto naudojimo ar perdavimo, tapatybes.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.7.	Daugeliui vyriausybinių, viršvalstybinių, savivaldybėms ar valstybei priklausančių organizacijų vadovauja ir jas kontroliuoja fiziniai asmenys, kurie gali būti laikomi PEP. Įstaigai reikia žinoti, kad tokių Klientų atveju tokių fizinių asmenų buvimo tikimybė yra didesnė, ir, jei tinkama, turi atlikti EDD, atsižvelgiant į bet kokios rizikos, kad tokių subjektų lėšos gali būti naudojamos netinkamai tikslais, mastą.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	10.8.	Kalbant apie ambasadas, Lietuvos ambasados užsienio valstybėse turėtų būti laikomos Lietuvos rezidentais, o užsienio valstybių ambasados Lietuvoje turėtų būti laikomos jų kilmės valstybių rezidentais. Nustatant Lietuvos ambasados užsienio valstybėje BO, juo turėtų būti laikoma Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. Atitinkamai, užsienio valstybės ambasados Lietuvoje atveju BO paprastai turėtų būti laikoma tos valstybės užsienio reikalų ministerija (arba lygiavertė institucija). Jeigu Klientas BO nurodo užsienio valstybės ambasados Lietuvoje ambasadorių, Įstaiga gali laikyti, kad BO yra ambasadorius.

11. Patikos ir fondai

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	11.1.	Yra labai įvairių patikų ir fondų, nuo didelių, šalies ir tarptautiniu mastu veikiančių organizacijų, kurioms taikomas aukštesnis viešųjų interesų ir kvaziatskaitomybės lygis, iki mažų vietos patikų ar fondų, finansuojamų atskiromis vietos bendruomenių dovanojamomis lėšomis (aukomis), skirtų tenkinti vietos poreikius. Šioje dalyje nurodyti aspektai gali būti naudingi Įstaigai bendraujant su kitose jurisdikcijose įsteigtomis patikomis ar fondais. Svarbu, kad nustatant proporcingus AML / CFT procesus ir atliekant rizikos vertinimus Įstaiga atsižvelgtų į skirtingas fondų, kurie skiriasi savo dydžiu, veiklos sritimis ir vykdomos veiklos pobūdžiu, keliamas PP / TF rizikos rūšis.
<i>Įstatymo 2 str. 7 d., 15 str. 1 d. 3 p.</i>	11.2.	Jeigu fondas yra informuotiesiems investuotojams skirtas kolektyvinio investavimo subjektas, jis patenka į Finansų Įstaigos kategoriją, kaip nurodyta Įstatyme, todėl gali būti atliekamas tokio Kliento SDD, jeigu nustatyta maža PP / TF rizika.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	11.3.	Dėl patikų ar fondų, kurie neturi juridinio asmens statuso, patikėtiniai (arba lygiavertčiai asmenys), kurie užmezga Dalykinius santykius su Įstaiga kaip konkrečios patikos ar fondo patikėtiniai, yra Įstaigos Klientai, kurių atžvilgiu Įstaiga atlieka išsamų CDD. Laikydamosi rizikos vertinimu pagrįsto metodo elementais, didelės, gerai žinomos ir atskaitingos organizacijos atveju Įstaiga gali laikyti Klientais tik tuos patikėtinis, kurie duoda nurodymus Įstaigai. Kiti patikėtiniai turėtų būti tikrinami kaip Naudos gavėjai.

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	11.4.	Patikos ar fondo tapatybė turi būti tikrinama remiantis dokumentais ar informacija, gautais iš patikimo, nuo Kliento nepriklausančio šaltinio. Tam gali prireikti gauti atitinkamus išrašus iš patikos sudarymo akto ar lygiavertės fondo sutarties arba nuorodą į atitinkamą šalies, kurioje jie įsisteigę, registrą.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	11.5.	Mažiau skaidrių ir sudėtingesnių daugiasluoksnių struktūrų patikų ar fondų atveju Įstaiga turėtų atsižvelgti į tai, kad tokie subjektai gali kelti didesnę PP / TF riziką. Palankių (lengvatinių) mokesčių režimų jurisdikcijose įsisteigusios patikos ar fondai gali būti arba praeityje galėjo būti susiję su mokesčių vengimu ir pinigų plovimu. Atlikdama rizikos vertinimą tokių patikų ar fondų atžvilgiu, Įstaiga gali nustatyti, kad reikalinga papildoma informacija apie patikos ar fondo tikslą, finansavimą ir Naudos gavėjus.

12. Korespondentiniai santykiai

<i>Įstatymo 2 str. 12 d.</i>	12.1.	<p>Korespondentiniai santykiai reiškia:</p> <ol style="list-style-type: none"> vieno banko (korespondento) kitam bankui (respondentui) teikiamos banko paslaugos, įskaitant einamosios arba kitų įsipareigojimų sąskaitos ir susijusių paslaugų, pavyzdžiui, pinigų valdymo, tarptautinių lėšų pervedimų, čekių tarpuskaitos, perleidžiamųjų sąskaitų ir užsienio valiutos keitimo, teikimą; finansų įstaigų tarpusavio santykiai, įskaitant atvejus, kai korespondento įstaiga teikia panašias paslaugas respondentui įstaigai, ir santykius, užmegztus vertybinių popierių sandorių arba lėšų pervedimo tikslais.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	12.2.	Įstaigos korespondentės privalo atlikti įstaigos respondentės CDD ir surinkti pakankamai informacijos apie įstaigą respondentę, siekdamas suprasti jos veiklą, sužinoti jos reputaciją ir priežiūros kokybę, įskaitant, ar jos atžvilgiu buvo atliekamas PP / TF tyrimas ar taikomos reguliavimo priemonės, ir įvertinti įstaigos respondentės AML / CFT kontrolės priemones.
<i>Įstatymo 14 str. 8 d.</i>	12.3.	<p>Įstaigai draudžiama pradėti ir tęsti korespondentinius ar kitokius santykius su Fiktyviu banku ar banku, kai žinoma, kad šis leidžia savo sąskaitomis naudotis Fiktyviems bankams.</p> <p>Įstaiga privalo imtis priemonių, kurios leistų įsitikinti, kad lėšas gaunančios Finansų įstaigos neleidžia savo sąskaitomis naudotis Fiktyviems bankams.</p>
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	12.4.	Įstaiga taip pat turėtų imtis atitinkamų priemonių užtikrinti, kad Klientas, kuris yra Finansų įstaiga, taikytų efektyvias ir riziką ribojančias CDD priemones savo Klientams ir savo Klientų Naudos gavėjams. Įstaigai gali būti tikslinga imtis priemonių, atsižvelgiant į rizikos lygį, įvertinti Kliento CDD politiką ir procedūrų tinkamumą, pvz., palaikant tiesioginius ryšius su Klientu arba tikrinant tam tikrus atvejus, kaip Klientas geba teikti CDD informaciją pareikalavus. Jei PP / TF rizika yra maža, Įstaiga gali imtis SDD priemonių dėl Kliento, kuris yra Įstaiga respondentas, tapatybės nustatymo ir tikrinimo. Jei PP / TF rizika yra didelė arba vykdamas tarpvalstybinius korespondentinius santykius su trečiosios valstybės Finansų įstaigomis, reikia imtis EDD priemonių.

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	12.5.	Įstaiga korespondentė taip pat turėtų surinkti pakankamai informacijos ir iš viešai prieinamos informacijos nustatyti įstaigos respondentės reputaciją ir priežiūros kokybę, įskaitant ar (ir kada) jos atžvilgiu buvo atliekamas PP / TF tyrimas arba taikomos reguliavimo priemonės.
	12.6.	Be to, įstaiga korespondentė turėtų įvertinti įstaigos respondentės AML / CFT kontrolės priemones. Praktikoje įstaiga gali naudotis „Wolfsberg Group“ kovos su pinigų plovimu klausimynu ar pačios įstaigos sukurtais panašiais klausimynais, skirtais rinkti tokią informaciją, arba gali naudotis kitomis priemonėmis. Tokio vertinimo metu turėtų būti peržiūrėtos įstaigos respondentės AML / CFT sistemos ir kontrolės priemonės. Vertinimas turėtų apimti patvirtinimą, kad yra atliekamas įstaigos respondentės AML / CFT kontrolės priemonių nepriklausomas auditas (kuris gali būti tiek išorės, tiek vidaus). Didesnės rizikos santykiai turėtų būti vertinami detaliau / išsamiau, įskaitant galimą nepriklausomo audito peržiūrą, pokalbius su pareigūnais, atsakingais už reikalavimų laikymąsi, peržiūrą, kurią atlieka trečioji šalis, ir galimai patikrinimą vietoje.

13. Kai viena įstaiga įsigyja kitą finansinių paslaugų įstaigą arba klientų portfelį

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	13.1.	Kai įstaiga įsigyja visą kitos Finansų įstaigos ar Kito įpareigotojo subjekto verslą ir klientus arba jų portfelį, nebūtina pakartotinai tikrinti visų esamų klientų tapatybės, jeigu: <ol style="list-style-type: none"> 1. kartu su verslu įgyjami visi susiję klientų dokumentai; arba 2. įsigytoji Finansų įstaiga ar Kitas įpareigotasis subjektas arba pardavėjas, kai įsigyjamas klientų portfelis ar verslas, garantuoja, kad jų klientų tapatybės buvo patikrintos.
	<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	13.2.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	13.3.	Tačiau svarbu, kad įsigyjančios įstaigos klientų tikrinimo tyrimai apimtų kelių klientų pavyzdžių patikrinimą, siekiant patvirtinti, kad Kliento taikomos tapatybės nustatymo procedūros, kurių anksčiau laikėsi įsigytoji Finansų įstaiga ar Kitas įpareigotasis subjektas (arba portfelio pardavėjas), buvo atliktos pagal Lietuvoje taikomus reikalavimus.
<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	13.4.	Tuo atveju, jei: <ol style="list-style-type: none"> 1. anksčiau atliktų klientų tapatybės nustatymo procedūrų pavyzdžių patikrinimas atskleidžia, kad procedūros nebuvo atliktos pagal atitinkamą standartą; arba 2. negalima patikrinti procedūrų; arba 3. įsigyjančiai įstaigai Kliento dokumentai yra neprieinami, klientų, kurie nėra esami patikrinti įgyjėjo Klientai, tapatybės patikrinimas turi būti atliktas kaip įmanoma greičiau pagal įsigyjančios įstaigos rizika pagrįstą metodą ir reikalavimus, taikomus naujas sąskaitas atidarantiems esamiems klientams.

F. SUPAPRASTINTAS IR SUSTIPRINTAS DERAMAS TIKRINIMAS

14. SDD priemonių taikymas

Įstatymo 15 str. 1 d.	14.1.	<p>Įstaiga gali taikyti SDD priemones, susijusias su konkrečiais Dalykiniais santykiais ar Vienkartinė operacija ar sandoriu, jei tenkinamos abi šios sąlygos:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Įstaiga nustato, kad, atsižvelgiant į jos rizikos vertinimą, Dalykiniai santykiai ar Vienkartinė operacija ar sandoris kelia mažą PP / TF riziką; ir (ii) leidžiama pagal Įstatymą, kaip nurodyta 14.4 punkte.
Rizikos veiksmų gairės	14.2.	SDD nėra kurių nors CDD priemonių taikymo išimtis, tačiau Įstaiga, atsižvelgdama į rizikos mažumą, gali koreguoti kiekvienos arba visų CDD priemonių kiekį, laiką arba tipą.
Rizikos veiksmų gairės	14.3.	Informacija, kurią Įstaiga surenka taikydama SDD priemones, privalo leisti Įstaigai pakankamai gerai įsitikinti, kad jos įvertinimas, jog su Dalykiniais santykiais susijusi rizika – maža, yra pagrįstas. Jos taip pat turi pakakti, kad Įstaiga turėtų pakankamai informacijos apie Dalykinių santykių pobūdį ir galėtų nustatyti visus įtartinus sandorius.
Įstatymo 15 str. 1 d.	14.4.	<p>Jeigu nustatoma maža PP / TF rizika, SDD priemonės gali būti taikomos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bendrovėms, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti vienos ar kelių ES / EEE valstybių narių reguliuojamose rinkose, ir kitoms trečiųjų valstybių bendrovėms, kurių vertybiniais popieriais prekiaujama reguliuojamose rinkose ir kurioms yra taikomi ES teisės aktus atitinkantys reikalavimai atskleisti informaciją apie savo veiklą; 2. valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms, Lietuvos bankui; 3. bet kuriam Klientui, jeigu Klientas yra Finansų įstaiga, kuriai taikomas Įstatymas, arba Finansų įstaiga, registruota kitoje ES / EEE valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje Įstatymo reikalavimams lygiavėčius reikalavimus, ir kompetentingų institucijų prižiūrima dėl šių reikalavimų laikymosi, taip pat jeigu tarptautinės organizacijos šioje valstybėje nustatė žemą korupcijos lygį; 4. gyvybės draudimo sutarčių arba papildomo savanoriško pensijų kaupimo sutarčių, kai metinė draudimo įmoka arba įmoka į pensijų fondą yra ne didesnė kaip 1 000 eurų arba vienkartinė draudimo įmoka arba įmoka į pensijų fondą yra ne didesnė kaip 2 500 eurų ar ją atitinkanti suma užsienio valiuta, atvejais; 5. pensijų programų draudimo liudijimų, jeigu juose nėra nuostatų dėl jų išankstinio nutraukimo ir jeigu draudimo liudijimai negali būti naudojami kaip įkeitimo objektai, atvejais; 6. pensijų, kaupiamų pagal Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymą, atvejais, kitais pensijų, senatvės pensijų ar kitų sistemų, kurios numato pensijas darbuotojams, kai įmokos yra išskaičiuojamos iš darbo užmokesčio, o šių sistemų veiklą reglamentuojantys teisės aktai neleidžia kitam asmeniui perduoti tokios sistemos nario dalies, atvejais;

7. elektroninių pinigų atvejais, kai per kalendorinius metus išleistų elektroninių pinigų bendrai vertei taikoma 1 000 eurų arba ją atitinkančios sumos užsienio valiuta riba, išskyrus kai tais pačiais kalendoriniais metais elektroninių pinigų turėtojo prašymu išperkama 500 eurų arba ją atitinkanti suma užsienio valiuta ar didesnė suma grynaisiais pinigais (taikoma elektroninių pinigų emitentams);
8. loterijų atvejais, kai pinigine vertė, skirta loterijos bilietams pirkti bei neatsiimtų laimėjimų sumoms kaupti, laikoma elektroniniu būdu, o didžiausia saugoma pinigine vertė neviršija 1 000 eurų ir negali būti pildoma ar kitaip finansuojama anoniminėmis lėšomis bei negali būti naudojama kitiems negu loterijos bilietų pirkimo atsiskaitymams (taikoma loterijų organizavimo bendrovėms);
9. EPI ir Europos Komisijos nurodytais atvejais. Daugiau informacijos rasite šio Standarto I priede;
10. indėlių, priimamų iš fizinių asmenų, atvejais, kai bendrai per kalendorinius metus priimamų indėlių vertei taikoma 30 000 eurų arba ją atitinkančios sumos užsienio valiuta riba ir sukaupta indėlio, palūkanų ar kita mokėtina suma yra gražinama tik į Kliento kredito įstaigoje turimą sąskaitą, iš kurios buvo pervedamos lėšos indėliui laikyti, kaip nurodyta šio Standarto 14.5 punkto 2 papunktyje.

*Įstatymo
15 str. 2 d.*

14.5.

Taikydama SDD priemones įstaiga gali nukrypti nuo reikalavimų nustatyti Kliento tapatybę ir nustatyti ir tikrinti BO tapatybę, bet privalo imtis šių veiksmų:

1. gauti šiuos duomenis:
 - a) Klientų (fizinių asmenų) vardas, pavardė ir asmens kodas;
 - b) Klientų (juridinių asmenų) pavadinimas, teisinė forma, registruotos buveinės adresas, faktinės veiklos vykdymo adresas ir kodas (jeigu toks kodas yra suteiktas, ir
2. užtikrinti, kad pirmasis Kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito įstaigoje turimos sąskaitos, kai kredito įstaiga yra registruota ES / EEE valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje Įstatymo reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir yra prižiūrima kompetentingų institucijų, kaip ji šių reikalavimų laikosi.

*Įstatymo
9 str. 17 d. ir
23 d., 15 str.
5 d., 16 str. 1 d.,
2 d., 3 d.*

14.6.

Taikydama SDD priemones įstaiga privalo laikytis šių reikalavimų:

1. vykdyti nuolatinę Dalykinių santykių ir Vienkartiųjų operacijų ar sandorių stebėseną, išskyrus įnašų į valstybinį socialinio draudimo pensijų fondą dalies kaupimo atvejais. Atliekant SDD nuolatinės stebėsenos mastas gali būti koreguojamas, siekiant atspindėti nustatytą mažą PP / TF riziką;
2. atnaujinti Kliento tapatybės nustatymo ir tikrinimo metu surinktą informaciją;
3. įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atvejais pranešti apie žinomus ar įtariamus PP / TF atvejus.

- 14.7. Draudžiama taikyti SDD priemones ar tęsti jų taikymą šiais atvejais:
1. jei Įstaiga pakeičia rizikos vertinimą, nustačiusi, kad PP / TF rizika nebėra maža;
 2. pagal poreikį imtis EDD priemonių;
 3. jei Įstaiga įtaria PP / TF;
 4. jei kyla abejonių dėl anksčiau dėl asmens tapatybės nustatymo ar tikrinimo metu gautų dokumentų ar informacijos tikrumo ar autentiškumo.
- 14.8. Be 14.5 punkte nurodytų priemonių, Įstaiga taip pat gali taikyti vieną ar kelias papildomas šio Standarto I priede nurodytas SDD priemones, kurios dera su EPI Rizikos veiksmų gairėse nurodytomis priemonėmis.

15. EDD priemonių taikymas

15.1. Bendra informacija

<i>Įstatymo 14 str. 1 d.</i>	15.1.1.	Be CDD priemonių Įstaiga turi taikyti EDD priemones Įstatyme nurodytais atvejais ir bet kurioje situacijoje, dėl kurios pobūdžio gali kilti didesnė PP / TF rizika. Įstaiga, atsižvelgdama į taikomus rizikos vertinimo pagrįsto metodo elementus, gali nustatyti, kad CDD proceso metu jos surinkta informacija nėra pakankama įvertinti PP / TF riziką ir kad ji turi gauti papildomos informacijos apie konkretų Klientą, Kliento BO bei Dalykinių santykių tikslą ir numatomą pobūdį.
	15.1.2.	Išsami informacija apie taikytas EDD priemones ir EDD proceso metu surinkta informacija turėtų būti deramai dokumentuota ir saugoma tokiu būdu, kad pareikalavus tokią turimą informaciją būtų galima pateikti kompetentingoms institucijoms.
<i>Įstatymo 14 str. 1 d.</i>	15.1.3.	Pagal Įstatymą EDD turi būti atliekamas taikant papildomas Kliento ir BO tapatybės nustatymo priemones šiais atvejais: <ol style="list-style-type: none"> 1. kai yra pradedami tarptautiniai korespondentiniai santykiai su trečiųjų valstybių Finansų įstaigomis; 2. kai 1.6 punkte nurodytos Vienkartinės operacijos ar sandoriai atliekami ar Dalykiniai santykiai užmezgami su PEP; 3. kai 1.6 punkte nurodytos Vienkartinės operacijos ar sandoriai atliekami ar Dalykiniai santykiai užmezgami su Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenančiais fiziniais asmenimis ar ten įsteigtais juridiniais asmenimis; 4. kai 1.6 punkte nurodytos Vienkartinės operacijos ar sandoriai atliekami ar Dalykiniai santykiai užmezgami su pagal FATF skelbiamus valstybių, turinčių rimtų trūkumų dėl PP / TF prevencijos ir šių nusikaltimų užkardymo, sąrašus nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenančiais fiziniais asmenimis ar ten įsteigtais juridiniais asmenimis; 5. jeigu pagal Įstaigos nustatytas rizikos vertinimo ir valdymo procedūras nustatoma didesnė PP / TF rizika.

<i>Įstatymo</i> 14 str. 1 d. 3 p.	15.1.4.	15.1.3 punkto 3 papunktyje nurodytu atveju EDD priemonės neprivalo būti taikomos ES įsisteigusiu Finansų įstaigų ar Kitų įpareigotųjų subjektų filialams ar patronuojamosioms įmonėms, kuriuose jie turi daugumą akcijų ir kurie yra Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiojoje valstybėje, jeigu: <ol style="list-style-type: none"> 1. tie filialai ar patronuojamosios įmonės laikosi visos grupės nustatytų reikalavimų, lygiaverčių Įstatymo reikalavimams; 2. įvertinusi riziką Įstaiga nemano, kad reikia taikyti EDD priemones.
	15.1.5.	Be 15.1.3 punkto (2)-(5) papunkčiuose nurodytų priemonių Įstaiga taip pat turi taikyti vieną ar kelias papildomas šio Standarto I priede nurodytas EDD priemones, kurios dera su EPI Rizikos veiksmų gairėse nurodytomis priemonėmis ir kitomis papildomomis priemonėmis.

15.2. *Tarptautiniai Korespondentiniai santykiai su trečiųjų valstybių Finansų įstaigomis*

<i>Įstatymo</i> 14 str. 2 d.	15.2.1.	Atlikdama EDD užmezgant tarptautinius korespondentinius santykius su trečiųjų valstybių Finansų įstaigomis, Įstaiga privalo: <ol style="list-style-type: none"> 1. surinkti pakankamai informacijos apie įstaigą respondentę, kad būtų galima gerai suprasti jos verslo pobūdį ir iš viešai prieinamos informacijos nustatyti šios įstaigos reputaciją ir priežiūros kokybę; 2. įvertinti lėšas gaunančios Finansų įstaigos PP / TF prevencijos kontrolės mechanizmus; 3. prieš naujų korespondentinių santykių užmezgimą gauti Vyresniojo vadovo pritarimą. Daugiau informacijos apie Vyresnįjį vadovą rasite 15.7.1 – 15.7.2 punktuose; 4. pagrįsti dokumentais atitinkamus kiekvienos Finansų įstaigos įsipareigojimus; 5. įsitikinti, kad įstaiga respondentė tinkamai atliko Kliento tapatybės nustatymą (įskaitant, ar patikrino Klientų, turinčių tiesioginį priėjimą prie korespondento sąskaitų, tapatybę, atliko kitus Kliento tapatybės nustatymo veiksmus) ir prireikus įstaigos korespondentės prašymu gali pateikti atitinkamus duomenis Kliento tapatybei nustatyti.
	15.2.2.	Užmezgdama korespondentinius santykius Įstaiga taip pat turi imtis atitinkamų bankams korespondentams taikomų priemonių, nurodytų EPI Rizikos veiksmų gairėse.

15.3. *Politiškai pažeidžiami (paveikiami) asmenys*

<i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i>	15.3.1.	Fiziniai asmenys, kurie turi ar turėjo didelį politinį autoritetą arba užima ar užėmė visuomenines pareigas, gali kelti didesnę PP riziką Įstaigai, nes dėl savo užimamos padėties jie yra mažiau apsaugoti nuo korupcijos. Ši rizika taikoma ir jų Artimiems šeimos nariams ir žinomiems Artimiems pagalbininkams.
	15.3.2.	Jeigu Klientas yra juridinis asmuo, Įstaiga turėtų nustatyti, ar Kliento vadovas (pvz., generalinis direktorius, vykdytysis direktorius, administracijos vadovas) ir Kliento Naudos gavėjai yra PEP. Tuo atveju, jei kuris nors pirmiau minimas asmuo yra PEP, Įstaiga privalo taikyti PEP skirtas EDD priemones. Jeigu Klientas yra valstybės ar savivaldybių institucija ar Įstaiga arba Lietuvos bankas, Įstaiga tokiems Klientams gali taikyti SDD priemones.

	15.3.3. Tapatybės nustatymo ir tikrinimo metu Įstaiga turėtų nustatyti, ar Klientas yra arba tapo PEP. Tokie veiksmai turėtų apimti prašymą Klientams pateikti atitinkamą informaciją, taip pat Klientų bazės tikrinimą pagal atitinkamas duomenų bazes (informacijos patikimame ir nepriklausomame šaltinyje tikrinimas). Be to, Įstaiga privalo bent kartą per metus tikrinti Klientų bazę pagal atitinkamas PEP duomenų bazes, siekiant nustatyti, ar jie netapo PEP, ir ar nereikalingas <i>ad hoc</i> tikrinimas.
Įstatymo 14 str. 3 d.	15.3.4. Dalykinių santykių ar sandorių su PEP atvejais, taikydama EDD priemones, Įstaiga privalo: <ol style="list-style-type: none"> 1. nustatyti ir įdiegti vidines procedūras, kurių pagrindu nustatoma, ar Klientas, jo atstovas, vyresnieji vadovai (kaip nurodyta toliau) ir (ar) ir BO yra PEP; 2. gauti Vyresniojo vadovo pritarimą Dalykiniams santykiams su tokiais Klientais užmegzti ar tęsti Dalykinius santykius su Klientais, kai jie tampa PEP; 3. imtis atitinkamų priemonių turto ir lėšų, susijusių su Kliento ir BO, kurie yra PEP, Dalykiniais santykiais arba sandoriu, šaltiniui nustatyti; 4. vykdyti sustiprintą nuolatinę Dalykinių santykių su PEP stebėseną. <p>Nustatydama, ar Klientas yra PEP, Įstaiga turi gauti raštišką Kliento deklaraciją, ar Klientas, jo atstovas ar BO yra PEP, ir patikrinti atitinkamas patikimas ir nepriklausomas duomenų bazes, pvz., privačių interesų deklaracijų duomenis galima patikrinti Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijoje. Rekomenduojama į tokią informaciją įtraukti ir informaciją apie Kliento vyresnįjį vadovą (pvz., generalinį direktorių, vykdančiąjį direktorių, administracijos vadovą) (taikoma Klientams juridiniams asmenims).</p>
Įstatymo 14 str. 4 d.	15.3.5. Kai PEP nustoja eiti Svarbias viešąsias pareigas, Įstaiga: <ol style="list-style-type: none"> 1. per ne trumpesnę kaip 12 mėnesių laikotarpį privalo toliau atsižvelgti į to asmens tebekeliamą riziką; 2. privalo taikyti tinkamas rizikos vertinimo pagrįsto metodo priemones tol, kol nustatoma, kad tas asmuo nebekelia PEP būdingos rizikos.

15.4. Europos Komisijos nustatytos didelės rizikos trečiosiose valstybės

Įstatymo 14 str. 4 ¹ d.	15.4.1. Taikydama EDD priemones Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenantiems fiziniams asmenims ar įsteigtiems juridiniams asmenims Įstaiga privalo: <ol style="list-style-type: none"> 1. gauti papildomos informacijos apie Klientą ir BO; 2. gauti papildomos informacijos apie numatomą Dalykinių santykių pobūdį; 3. gauti informacijos apie Kliento ir BO lėšų ir turto šaltinį; 4. gauti informacijos apie numatomų arba įvykdytų sandorių priežastis; 5. gauti Vyresniojo vadovo pritarimą užmegzti Dalykinius santykius su šiais Klientais ar pritarimą tęsti Dalykinius santykius su šiais Klientais; 6. vykdyti EDD, padidinant taikomų kontrolės priemonių skaičių ir terminus ir atrenkant sandorių, kuriems reikės tolesnio ištyrimo, tipus; 7. užtikrinti, kad pirmasis Kliento mokėjimas būtų atliekamas iš kredito Įstaigoje turimos to Kliento sąskaitos, kai kredito Įstaiga yra registruota ES valstybėje narėje arba trečiojoje valstybėje, nustačiusioje Įstatymo
---------------------------------------	---

reikalavimams lygiaverčius reikalavimus, ir kompetentingos institucijos prižiūri, kaip ji šių reikalavimų laikosi.

15.4.2. Šiuo metu Europos Komisijos nustatytos didelės rizikos trečiosios valstybės yra išvardytos 2016 m. liepos 14 d. Komisijos deleguotajame reglamente (ES) 2016/1675, kuriuo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849 nustatant strateginių trūkumų turinčias didelės rizikos trečiąsias valstybes, iš dalies pakeistame šiais reglamentais:

1. 2017 m. spalio 27 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/105, kuriuo dėl Etiopijos įtraukimo į didelės rizikos valstybių sąrašą priedo I punkto lentelėje iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2016/1675;
2. 2017 m. gruodžio 13 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/212, kuriuo dėl Šri Lankos, Trinidado ir Tobago ir Tuniso įtraukimo į priedo I punkto lentelę iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2016/1675, kuriuo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849;
3. 2018 m. liepos 27 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/1467, kuriuo dėl Pakistano įtraukimo į priedo I punkto lentelę iš dalies keičiamas Deleguotasis reglamentas (ES) 2016/1675, kuriuo papildoma Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/849.

*Įstatymo
14 str. 4^a d.*

15.4.3. Vadovaudamasi Nacionalinio pinigų plovimo ir teroristų finansavimo rizikos vertinimo rezultatais, kai nustatytas aukštas PP / TF rizikos, susijusios su Europos Komisijos nustatytais didelės rizikos trečiosiomis valstybėmis, lygis Lietuvos Respublikoje, pradėdama arba vykdydama tarptautinius korespondentinius santykius su tokiose valstybėse įsteigtomis finansų įstaigomis, įstaiga privalo imtis vienos ar kelių papildomų priemonių veiksmingai mažinti PP / TF riziką, tarp jų:

1. taikyti papildomas sustiprintos Dalykinių santykių stebėsenos priemones, mažinančias PP / TF riziką;
2. sugriežtinti pranešimų apie įtartinas pinigines operacijas ir sandorius teikimą;
3. riboti Dalykinius santykius ar sandorius su Europos Komisijos nustatytose didelės rizikos trečiosiose valstybėse gyvenančiais fiziniais asmenimis ar ten įsteigtais juridiniais asmenimis.

Jei šių papildomų priemonių nepakanka tokiai rizikai sumažinti, įstaiga turėtų atsisakyti pradėti arba tęsti tarptautinius korespondentinius santykius su tokiomis finansų įskaitomis arba juos nutraukti.

15.4.4. Kadangi Europos Komisijos nustatytų didelės rizikos trečiųjų valstybių sąrašas kinta, įstaiga privalo stebėti, ar sąrašas nebuvo pakeistas, ir, jei reikia, imtis atitinkamų priemonių.

15.5. Didelės rizikos trečiosios valstybės, įrašytos į FATF skelbiamus valstybių, turinčių rimtų trūkumų dėl PP / TF prevencijos ir šių nusikaltimų užkardymo, sąrašus

	<p>15.5.1. Šiuo metu didelės rizikos trečiosios valstybės, įrašytos į FATF skelbiamus valstybių, turinčių rimtų trūkumų dėl PP / TF prevencijos ir šių nusikaltimų užkardymo, sąrašus, yra nurodytos šiuo interneto adresu: http://www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk. Tačiau kadangi sąrašas kinta, įstaiga privalo stebėti, ar sąrašas nebuvo pakeistas, ir, jei reikia, imtis atitinkamų priemonių.</p>
<p>Įstatymo 14 str. 5 d.</p>	<p>15.5.2. Taikydama EDD priemones į FATF skelbiamus valstybių, turinčių rimtų trūkumų dėl PP / TF prevencijos ir šių nusikaltimų užkardymo, sąrašus įrašytose didelės rizikos trečiosios valstybėse gyvenantiems fiziniams asmenims ar ten įsteigtiems juridiniams asmenims, įstaiga privalo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gauti Vyresniojo vadovo pritarimą Dalykiniams santykiams su šiais Klientais užmegzti ar tęsti Dalykinius santykius su šiais Klientais; 2. imtis atitinkamų priemonių turto ir lėšų, susijusių su Dalykiniais santykiais arba sandoriu, šaltiniui nustatyti; 3. vykdyti sustiprintą nuolatinę Dalykinių santykių su šiais Klientais stebėseną.

15.6. Didelės rizikos klientai

<p>Įstatymo 14 str. 5 d.</p>	<p>15.6.1. Taikydama EDD tais atvejais, kai pagal įstaigoje taikomas rizikos vertinimo ir valdymo procedūras nustatoma didelė PP / TF rizika, įstaiga savo nuožiūra privalo imtis vienos ar kelių papildomų Kliento ir BO CDD priemonių (daugiau informacijos rasite I priede), kad sumažintų riziką, ir taip pat privalo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. gauti Vyresniojo vadovo pritarimą Dalykiniams santykiams su šiais Klientais užmegzti ar tęsti Dalykinius santykius su šiais Klientais; 2. imtis atitinkamų priemonių turto ir lėšų, susijusių su Dalykiniais santykiais arba sandoriu, šaltiniui nustatyti; 3. vykdyti sustiprintą nuolatinę Dalykinių santykių su šiais Klientais stebėseną.
<p>Remiantis viršnacionaliniu rizikos vertinimu</p>	<p>15.6.2. Nustatydama, kurie Klientai kelia didelę PP / TF riziką, įstaiga privalo atlikti Dalykinių santykių rizikos vertinimą. Atsižvelgdama bent jau į įstaigos atlikto rizikos vertinimo, nacionalinio rizikos vertinimo ir viršnacionalinio rizikos vertinimo rezultatus, įstaiga ypač turėtų stengtis įvertinti PP / TF riziką, kurią galimai kelia šie asmenys ir subjektai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. prekybininkai ar prekeiviai, kurie savo vykdomos ūkinės veiklos metu paprastai moka arba gauna dideles mokėjimų grynaisiais pinigais sumas; 2. subjektai, veikiantys finansų ar produktų subsektoriuose, kuriuose dominuoja gryniesi pinigai (pvz., valiutos keityklos, lėšų pervedimai, tam tikri elektroninių pinigų produktai); 3. tam tikros finansinių technologijų (t. y. su technologijomis susijusios ir technologijų palaikomos finansinių paslaugų) bendrovės, ypač tos, kuriose dominuoja Dalykiniai santykiai be klientų fizinio dalyvavimo; 4. virtualiųjų valiutų keityklos operatoriai ir (ar) depozicinės piniginės (angl. <i>custodian wallet</i>) paslaugos teikėjai; 5. Kiti įpareigotieji subjektai, ypač azartinių lošimų paslaugų teikėjai ir (ar) loterijų organizatoriai ir lošimo automatų teikėjai; 6. ne pelno organizacijos; 7. kiti asmenys ir subjektai.

	15.6.3.	<p>Be to, vertindama Klientų galimai keliamą PP / TF riziką, Įstaiga turėtų skirti ypatingą dėmesį:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Klientams, dėl kurių anksčiau buvo teiktas STR;2. Klientams, kurie praeityje buvo įtraukti į tarptautinius ar nacionalinius finansinių sankcijų sąrašus ir kt.;3. Klientams, kurie yra prašymo arba informacijos, gautos iš FNTT, kitų ikiteisminio tyrimo institucijų, prokuratūros ar teismo, dėl informacijos apie klientą ar jo piniginių operacijų ar sandorių, kurie gali būti susiję su PP / TF ar kita nusikalstama veikla, subjektai.
<p><i>Įstatymo 14 str. 10 d.</i></p>	15.6.4.	<p>Nustatydama, ar egzistuoja didesnė PP / TF rizika, Įstaiga privalo vertinti bent šiuos veiksnius:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Kliento požymius:<ol style="list-style-type: none">a) Kliento Dalykiniai santykiai vykdomi neįprastomis aplinkybėmis be akivaizdaus ekonominio ar matomo teisėto tikslo;b) Klientas gyvena trečiojoje valstybėje;c) juridiniai asmenys ar juridinio asmens statuso neturintys subjektai vykdo asmeninės turto valdymo įmonės veiklą;d) bendrovė turi formalių akcininkų, veikiančių už kitą asmenį, arba pareikštinės formos akcijų;e) versle vyrauja gryniesi pinigai;f) juridinio asmens nuosavybės struktūra atrodo neįprasta arba pernelyg sudėtinga atsižvelgiant į juridinio asmens veiklos pobūdį,2. produkto, paslaugos, sandorio ar paslaugų teikimo kanalo požymius:<ol style="list-style-type: none">a) privati bankininkystė;b) produktas ar sandoris gali sudaryti palankias sąlygas anonimiškumui;c) Dalykiniai santykiai ar Vienkartinės operacijos ar sandoriai sudaromi ar vykdomi Klientui fiziškai nedalyvaujant;d) mokėjimai gauti iš nežinomų arba nesusijusių trečiųjų šalių;e) produktas ar verslo praktika, įskaitant paslaugų teikimo mechanizmą, yra nauja, taip pat naudojamos naujos arba vystomos technologijos dirbant tiek su naujais, tiek su anksčiau buvusiais produktais,3. teritorijos požymius:<ol style="list-style-type: none">a) remiantis FATF arba panašaus pobūdžio regioninės organizacijos ataskaitų ar panašių dokumentų duomenimis, nustatyta reikšmingų AML / CFT sistemos neatitikčių tarptautiniams reikalavimams;b) remiantis vyriausybinių ir visuotinai pripažintų nevyriausybinių organizacijų, stebėtojų ir vertinančių korupcijos lygį, duomenimis, valstybėje nustatytas didelis korupcijos ar kitos nusikalstamos veiklos lygis;c) valstybei taikomos sankcijos, embargas ar panašios priemonės, paskelbtos, pavyzdžiui, ES arba Jungtinių Tautų;d) valstybė finansuoja arba remia teroristų veiklą arba valstybių teritorijoje veikia į tarptautinių organizacijų sudarytus sąrašus įtrauktos teroristų organizacijos.

15.7. Kiti aspektai

<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	15.7.1.	<p>Vyresniojo vadovo pritarimas</p> <p>Be žinojimo apie Įstaigai kylančias PP / TF grėsmes, Vyresnysis vadovas turi turėti pakankamą vyresniškumą (pakankamus įgaliojimus) priimti sprendimus, turinčius įtakos Įstaigos rizikai (pvz., tvirtinti atitinkamas vidaus politikas, kontrolės procedūras ir kt.) ir (ar) kitaip paveikiančius Įstaigos PP / TF prevencijos procesus. Priklausomai nuo Įstaigos valdymo struktūros, tai turėtų būti už spendimų priėmimą, rizikos valdymą ar kt. atsakingas (-i) darbuotojas (-i). Vyresniojo vadovo pritarimo užmegzti ar tęsti Dalykinius santykius gavimas nebūtinai reiškia valdybos (ar lygiaverčio organo) pritarimo gavimą, o tik aukštesnio lygio vadovybės nei pritarimo siekiantis asmuo pritarimą. Rizika reikalauja, kad Įstaiga turėtų perduoti spendimų priėmimą dar aukštesniems valdymo grandinės lygiams.</p>
	15.7.2	<p>Todėl tinkamą pasirašymo vyresniškumo lygį turėtų lemti su Dalykiniais santykiais susijusios padidėjusios rizikos lygis; Vyresnysis vadovas, patvirtinantis Dalykinius santykius su PEP, korespondentinius santykius su trečiosios šalies Finansų Įstaiga ar kitu didelės rizikos Klientu, turėtų būti pakankamai aukšto rango ir vykdyti pakankamą priežiūrą, kad galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus klausimais, kurie turi tiesioginę įtaką Įstaigos rizikos profiliui. Svarstydama, ar pritari tokiems Dalykiniams santykiams, vyresnioji vadovybė turėtų grįsti savo sprendimus PP / TF rizikos lygiu, kurį patirtų Įstaiga, jeigu užmegztų tuos Dalykinius santykius, ir kiek gerai Įstaiga pasiruošusi tą riziką efektyviai valdyti.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	15.7.3.	<p>Turto šaltinis ir lėšų šaltinis</p> <p>Atlikdama EDD, kai kuriais atvejais Įstaiga privalo imtis pagrįstų priemonių nustatyti lėšų šaltinį ir turto šaltinį. Pažymėtina, kad Įstaiga turėtų gauti informaciją apie visų jos Klientų, kuriems taikomos CDD priemonės, lėšų šaltinį. Atlikdama EDD, Įstaiga privalo imtis papildomų veiksmų patikrinti šią informaciją.</p>
	15.7.4.	<p>Įstaiga turėtų vertinti kiekvieną atvejį atskirai ir prašyti pateikti dokumentus, kurie būtų naudingi konkrečiu atveju ir leistų įsitikinti Kliento lėšų ir turto kilmės teisėtumu.</p>
<p><i>Tarptautiniai teisės standartai / praktika</i></p>	15.7.5.	<p>Sąvokos „turtas“ ir „lėšos“ turėtų būti suprantamos kaip dvi skirtingos sąvokos. Turto šaltinis reiškia viso asmens turto kilmę. Ši informacija paprastai nurodys turto, kurį tikimasi Klientą turint, apimtį ir sudarys vaizdą, kaip jis tą turtą įgijo. Įstaigai gali būti sudėtinga gauti informacijos apie Kliento turtą, kuris nėra laikomas kaip indėlis ar tvarkomas Įstaigoje, tačiau tokią bendro pobūdžio informaciją Įstaiga gali rinkti iš komercinių duomenų bazių ar kitų atvirų šaltinių.</p>
	15.7.6.	<p>Lėšų šaltinis reiškia konkrečių lėšų ar kito turto, kuris yra Dalykinių santykių ar 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančios Vienkartinės operacijos ar sandorio dalykas (pvz., investuojamos, laikomos kaip indėliai arba pervedamos Dalykinių santykių metu sumos), kilmę.</p>

- 15.7.7. Lėšų arba turto šaltinį galima patikrinti remiantis, be kita ko, šiais dokumentais:
1. metinė mokesčių deklaracija;
 2. paskutinio darbo užmokesčio lapelio originalas ar patvirtinta kopija;
 3. darbdavio pasirašyta raštiško metinio darbo užmokesčio patvirtinimo pažyma;
 4. nekilnojamojo turto pardavimo sutarties originalas ar patvirtinta kopija ir išrašo iš finansų įstaigos, įrodančio lėšų, gautų iš nekilnojamojo turto pardavimo, gavimą, originalas, jei įmanoma;
 5. testamentu ar lygiavertį paveldėjimą įrodančio dokumento originalas ar patvirtinta kopija;
 6. dovanojimo sutarties (sudarytos paprasta rašytine forma arba patvirtintos notaro, jei įstatymai numato notarinę sutarties formą) originalas ar patvirtinta kopija;
 7. paskolos sutarties (sudarytos paprasta rašytine forma arba patvirtintos notaro, jei įstatymai numato notarinę sutarties formą) originalas ar patvirtinta kopija ir išrašas iš finansų įstaigos, įrodantis lėšų gavimą ar su paskolos gavimu susijusių lėšų siuntimą arba suteiktos paskolos grąžinimo gavimą; arba paprastasis vekselis (sudarytas paprasta rašytine forma arba patvirtintas notaro, jei įstatymai numato notarinę susitarimo formą);
 8. bendrovės pardavimą patvirtinančios registracijos bendrovių registre paieška internete;
 9. indėlio sutarties originalas ar patvirtinta kopija;
 10. kasos knyga arba operacijų grynaisiais pinigais registras (juridinių asmenų atveju);
 11. kita informacija.

G. DALYKINIŲ SANTYKIŲ IR VIENKARTINIŲ OPERACIJŲ AR SANDORIŲ STEBĖSENA, INFORMACIJOS ATNAUJINIMAS IR SAUGOJIMAS

16. Bendri stebėsenos reikalavimai

<i>Įstatymo 9 str. 16 d.</i>	16.1.	Įstaiga visais atvejais privalo vykdyti nuolatinę Kliento Dalykinių santykių ir Vienkartinį operacijų ar sandorių stebėseną, įskaitant sandorius, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą, siekiant užtikrinti, kad vykdomi sandoriai atitiktų įstaigos turimą informaciją apie Klientą, jo verslą, rizikos pobūdį ir lėšų šaltinį.
	16.2.	Visos Vienkartinės operacijos ar sandoriai taip pat turi būti stebimi. Tam, kad būtų veiksminga nuolatinė Vienkartinį operacijų ar sandorių stebėseną, siekiant, kad būtų laiku nustatytos kelios susijusios pinigines operacijos ar sandoriai, įstaiga privalo atlikti Tapatybės nustatymą dėl visų Vienkartinį operacijų ar sandorių.
	16.3.	Sandorius vykdančio fizinio asmens tapatybės nustatymo dokumentas taip pat turėtų būti patikrintas. Atsižvelgdama į jai priimtinos rizikos lygį, įstaiga taip pat gali daryti pirmiau minėtų fizinių asmenų pateiktą asmens tapatybės nustatymo dokumentų kopijas, prašyti tokių asmenų pateikti išsamesnę informaciją ir kt.

17. Informacijos atnaujinimas

<p><i>Įstatymo 9 str. 17 d.; 9 str. 23 d.</i></p>	<p>17.1. Siekiant užtikrinti, kad Kliento tapatybės nustatymo metu pateikti dokumentai, duomenys ar informacija yra tinkami ir aktualūs, jie Įstaigos privalo būti nuolat peržiūrimi ir atnaujinami, taip pat turi būti peržiūrimi ir atnaujinami iškilus naujoms aplinkybėms ar atsiradus naujai informacijai, susijusiai su Kliento ar BO rizikos lygio nustatymu, jų tapatybės informacija, jų veikla ir kitomis reikšmingomis aplinkybėmis.</p>
	<p>17.2. Informacija apie Klientą ir BO turi būti atnaujinama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>ad hoc</i> pagrindu, iškilus naujoms aplinkybėms ar atsiradus naujai informacijai, pvz.: <ol style="list-style-type: none"> a) nuolatinės Dalykinių santykių ir Vienkartinių operacijų ar sandorių stebėsenos metu nustatoma, kad anksčiau nustatytos PP / TF rizikos lygis padidėjo; arba b) jei pasikeičia Kliento ir BO anksčiau pateikta informacija, pvz., pasibaigia Kliento asmens tapatybės dokumento galiojimas ir Klientas gauna naują dokumentą; Įstaiga gauna naujos informacijos apie Klientą, žiniasklaidoje pasirodo neigiama informacija, įvyksta pokyčiai nuosavybės ir (ar) kontrolės struktūroje, įvyksta pokyčiai Kliento verslo modelyje ir kt. Sužinojusi tokią informaciją Įstaiga privalo deramai atnaujinti informaciją apie Klientą. <p>Iškilus naujoms aplinkybėms ar Įstaigai sužinojus naujos informacijos, Įstaiga privalo įvertinti, ar pakanka atnaujinti tik dalį, Įstaigos žiniomis, pasikeitusios informacijos, ar yra pagrindas įtarti, kad turėtų būti atnaujinta kita anksčiau surinkta informacija, nes ji nebėra aktuali. Pvz., jei pasibaigia Kliento asmens tapatybės dokumento galiojimas, gali pakakti atnaujinti tik informaciją apie asmens tapatybės dokumentą, jei nėra kito pagrindo įtarti, kad pasikeitė ir kita anksčiau surinkta informacija. Tačiau jei Įstaiga sužino, kad pasikeitė informacija apie BO, būtų pagrįsta atnaujinti visą CDD metu surinktą informaciją apie Klientą ir BO, siekiant įsitikinti, kad neįvyko kitų Kliento verslo veiklos, nuosavybės ir kontrolės struktūros, vyresniosios vadovybės ir kt. pokyčių.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. periodiškai: <ol style="list-style-type: none"> a) mažos rizikos Klientų atveju, kurių atžvilgiu buvo atliktas SDD: bent kartą per 3 metus; b) didelės rizikos Klientų atveju, kurių atžvilgiu buvo atliktas EDD: bent kartą per metus; c) informacijos apie Klientus, kuriems priskirtos kitos rizikos kategorijos (žemesnė nei aukšta rizika), atnaujinimo laikotarpi Įstaiga gali pasirinkti pagal atliktą rizikos vertinimą, tačiau atnaujinimas turėtų būti atliekamas bent kartą per 3 metus.
	<p>17.3. Pasikeitus Kliento anksčiau pateiktam dokumentui ir (ar) informacijai ir jei Įstaiga gali gauti atitinkamą informaciją iš Lietuvos Respublikos gyventojų registro, Įstaigai nebūtina prašyti Kliento papildomai pateikti pakeistą dokumentą ar informaciją.</p>

<i>Įstatymo 10 str. 4 d.</i>	17.4.	Įstaiga taip pat gali gauti anksčiau gautos informacijos apie Klientą ar BO atnaujinimui reikalingus dokumentus, duomenis ar informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru, kaip nurodyta 4.19 punkte.
	17.5.	Nestandartiniais išskirtiniais atvejais, kai Įstaiga negali susisiekti su Klientais įprastu būdu (pvz., per interneto banką, paskirdama fizinį susitikimą Įstaigoje), Įstaiga, vadovaudamasi rizikos vertinimu pagrįsto metodo elementais, gali nustatyti informacijos atnaujinimo laiką ir šį įsipareigojimą vykdyti, kai tik pagrįstai ir praktiškai įmanoma. Tokie atvejai gali apimti Klientus, kuriems nustatytas neįgalumas arba kurie neteko darbingumo ir negali apsilankyti Įstaigoje, nesinaudoja interneto banko paslaugomis ir pan.

18. Rizikos kategorijos pakeitimo pasekmės

	18.1.	Įstaiga privalo periodiškai peržiūrėti ir pagal poreikį atnaujinti Kliento rizikos vertinimą tuo atveju, jei pasikeičia Kliento Tapatybės nustatymo ir tikrinimo metu surinkta informacija ir duomenys, Įstaiga gauna svarbios naujos informacijos apie Klientą ir jo veiklą, kai Klientas prašo leidimo naudotis nauju produktu ar paslauga, įvyksta Kliento veiklos ar operacijų pobūdžio pokytis, piniginės operacijos ar sandoriai yra įtartini PP / TF požiūriu ir kt. Įstaiga privalo užtikrinti, kad Įstaigos naudojami PP / TF rizikos vertinimo sprendimai leistų automatiškai nustatyti veiksnius, rodančius, kad padidėjo Kliento rizika, ir skirti Klientui atitinkamą rizikos kategoriją (kaip nurodyta 3.7 – 3.15 punktuose).
<i>Įstatymo 9 str. 16 d., 19 str. 23 d.</i>	18.2.	Jeigu vykdant nuolatinę Kliento Dalykinių santykių stebėseną nustatoma, kad Įstaigos anksčiau nustatyta PP / TF rizika padidėjo, Įstaiga privalo imtis atitinkamų CDD arba EDD priemonių (kaip nurodyta 18.5 punkte).
<i>Įstatymo 14 str. 1 d., 15 str. 7 d. ir 8 d.</i>	18.3.	Jeigu anksčiau Dalykiniams santykiams buvo nustatyta maža PP / TF rizika ir Kliento tapatybė buvo nustatyta naudojant SDD priemones, Įstaiga turėtų stebėti tokius Dalykinius santykius, siekdama užtikrinti, kad būtų imtasi tinkamų CDD priemonių, jeigu Dalykinių santykių metu rizikos lygis pasikeistų ir nebebūtų mažas. Jeigu Kliento tapatybė buvo nustatyta taikant CDD priemones, bet Dalykiniai santykiai tampa didelės rizikos, Įstaiga turi imtis atitinkamų priemonių ir, be kita ko, atlikti EDD.
	18.4.	Jeigu anksčiau Dalykiniams santykiams buvo nustatyta didelė PP / TF rizika ir Kliento tapatybė buvo nustatyta naudojant EDD priemones, Įstaiga turėtų stebėti tokius Dalykinius santykius, siekdama užtikrinti, kad Klientui būtų skirta kita rizikos kategorija, jei Dalykinių santykių metu rizikos lygis pasikeistų ir nebebūtų didelis (pvz., asmuo nustoja būti PEP).

- 18.5. Jeigu Dalykinių santykių metu Klientui skiriama aukštesnė rizikos kategorija (rizika padidėja), Įstaiga turėtų imtis atitinkamų CDD ar EDD priemonių. Jei anksčiau Įstaiga taikė SDD, bet skyrus aukštesnę rizikos kategoriją (rizikai padidėjus) reikia atlikti CDD ir (ar) EDD, arba jeigu anksčiau Įstaiga taikė CDD, bet skyrus aukštesnę rizikos kategoriją (rizikai padidėjus) reikia atlikti EDD, tokie veiksmai turėtų būti atlikti kaip įmanoma greičiau, tačiau ne vėliau kaip per 60 kalendorinių dienų nuo dienos, kurią Įstaiga nustatė, kad Kliento rizika padidėjo. Siekiant išvengti abejonių, sustiprintas Dalykinių santykių ir sandorių stebėjimas turėtų būti vykdomas vos tik tampa aišku, kad Kliento rizikos lygis padidėjo; o 60 dienų terminas turėtų būti taikomas papildomos dokumentacijos ir informacijos surinkimui.

19. Informacijos saugojimas

- Įstatymo 19 str. 10 d.* 19.1. Kliento dokumentų kopijos, gautos CDD proceso metu ir vykdant nuolatinį deramą tikrinimą, turi būti saugomos 8 metus nuo Dalykinių santykių ar 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančios Vienkartinės operacijos ar sandorio su Klientu pabaigos dienos.
- Įstatymo 19 str. 11 d.* 19.2. Dalykinių santykių su Klientu korespondencija turi būti saugoma 5 metus nuo Dalykinių santykių ar 1.6 punkte nurodytus kriterijus atitinkančios Vienkartinės operacijos ar sandorio su Klientu pabaigos dienos.
- 19.3. CDD metu ir vykdant nuolatinį stebėjimą surinkti dokumentai gali būti saugomi popierine forma arba elektroninėje laikmenoje. Įstaiga privalo užtikrinti, kad atitinkami duomenys apie Klientą, duomenų tikrinimo įrodymai (pvz., atitinkami išrašai iš komercinių registru, momentinės ekrano kopijos ir kt.) būtų lengvai prieinami, kad pareikalavus jų būtų galima pateikti kompetentingoms institucijoms. Atitinkama informacija apie Klientą, Kliento nuosavybės struktūrą sudarančius asmenis, BO ir kita informacija taip pat turėtų būti saugoma Kliento byloje Įstaigos sistemose ir turėtų būti prieinama už Klientą atsakingiems Įstaigos darbuotojams.

I PRIEDAS

Šis priedas atitinka Europos priežiūros institucijų 2018 m. sausio 4 d. išleistas Bendras gaires Nr. JC 2017 pagal Direktyvos (ES) 2015/849 17 straipsnį ir 18 straipsnio 4 dalį dėl supaprastinto ir sustiprinto deramo klientų tikrinimo ir dėl veiksmų, į kuriuos kredito ir finansų įstaigos turėtų atsižvelgti vertindamos su atskirais verslo santykiais ir vienkartinėmis operacijoms ir sandoriais susijusią pinigų plovimo ir teroristų finansavimo riziką. Kadangi šios gairės kartas nuo karto gali būti keičiamos, rekomenduojama įstaigai atitinkamai atnaujinti savo gaires dėl SDD ir EDD priemonių.

A. Gairės dėl SDD priemonių

Nepažeidžiant įstatymo reikalavimų, SDD priemonės, kurias gali taikyti įstaiga, apima, bet tuo neapsiriboja:

3. **Koreguoti CDD laiką**, pvz., jeigu dėl norimo įsigyti produkto arba norimo sudaryti sandorio ypatumų galimybės juos naudoti PP / TF tikslais yra ribotos, pvz.:
 - a) tikrinti Kliento arba BO tapatybę užmezgant Dalykinius santykius; arba
 - b) tikrinti Kliento arba BO tapatybę, kai sandoriai viršija nustatytą slenkstinę ribą arba praeina pakankamas laiko tarpas. Įstaiga privalo užtikrinti, kad:
 - (ii) taip *de facto* nebūtų daroma CDD išimtis, tai yra, įstaiga privalo užtikrinti, kad Kliento arba BO tapatybė galiausiai būtų patikrinta;
 - (iii) slenkstinė riba būtų pakankamai žema arba laiko tarpas būtų pakankamai trumpas (tačiau kalbant apie teroristų finansavimą, įstaiga turėtų atkreipti dėmesį, kad norint sumažinti riziką, vien žemos slenkstinės ribos nepakaks);
 - (iv) turėtų įdiegtas sistemas, kuriomis būtų nustatoma, kada slenkstinė arba laiko riba pasiekama; ir
 - (v) ji neatidėtų CDD arba nevēluotų surinkti atitinkamos informacijos apie Klientą, jei taikytinuose teisės aktuose, pavyzdžiui, Reglamente (ES) 2015/849 arba nacionalinės teisės aktų nuostatose reikalaujama, kad ši informacija būtų surinkta iš karto.
4. **Koreguoti tapatybei nustatyti**, patikrinti arba stebėsenai vykdyti **renkamos informacijos kiekį**, pvz.:
 - a) tikrinti tapatybę tik pagal iš vieno patikimo, pripažinto ir nepriklausomo dokumentų arba duomenų šaltinio gautą informaciją; arba
 - b) vadovautis prielaida dėl Dalykinių santykių pobūdžio ir tikslo, nes produktas sukurtas naudoti tik pagal vieną konkrečią paskirtį.
5. **Koreguoti tapatybei nustatyti**, patikrinti arba stebėsenai vykdyti **renkamos informacijos kokybę arba šaltinį**, pvz.:
 - a) tikrinant BO tapatybę priimti iš Kliento, o ne iš nepriklausomo šaltinio, gautą informaciją (atkreipkite dėmesį, kad tikrinant Kliento tapatybę to daryti neleidžiama); arba
 - b) jeigu su visais santykių aspektais susijusi rizika labai maža, pasitikėti, kad lėšų šaltinis atitinka tam tikrus CDD reikalavimus, pvz., kai lėšos yra valstybės išmokos arba jeigu lėšos pervestos iš kliento vardu EEE įstaigoje atidarytos sąskaitos.
6. **Koreguoti CDD duomenų atnaujinimo ir Dalykinių santykių peržiūrų dažnumą**, pvz., juos atlikti tik tada, kai iškyla tam pagrindą sukuriantys įvykiai, pavyzdžiui, Klientas nori įsigyti naują produktą ar pirkti naują paslaugą arba pasiekama tam tikra slenkstinė sandorio riba; įstaiga privalo įsitikinti, kad dėl to *de facto* nebus daroma įpareigojimo atnaujinti deramo klientų tikrinimo informaciją išimtis.
7. **Koreguoti sandorio stebėsenos dažnumą ir intensyvumą**, pvz., stebėti tik tuos sandorius, kurie viršija tam tikrą slenkstinę ribą. Jeigu įstaiga nusprendžia taip elgtis, ji privalo užtikrinti, kad slenkstinė riba būtų nustatyta pagrįstame lygyje, ir įdiegti sistemas, kuriomis būtų galima aptikti susijusius sandorius, kai jie kartu viršija tą slenkstinę ribą.

Informacija, kurią Įstaiga surenka taikydama SDD priemones, privalo leisti Įstaigai pakankamai gerai įsitikinti, kad jos įvertinimas, jog su santykiais susijusi rizika maža, yra pagrįstas. Jos taip pat turi pakakti, kad Įstaiga turėtų pakankamai informacijos apie Dalykinių santykių pobūdį ir galėtų nustatyti visus neįprastus arba įtartinus sandorius. SDD nereikia, kad Įstaiga atleidžiama nuo pareigos pranešti apie įtartinus sandorius FNNT.

Jeigu yra požymių, kad rizika galbūt nėra maža, pavyzdžiui, jeigu yra pagrindo įtarti, kad bandoma imtis PP / TF, arba Įstaiga abejoja gautos informacijos tikrumu, SDD taikyti negalima. Taip pat, jeigu taikomi konkretūs didelės rizikos scenarijai ir galioja prievolė atlikti EDD, SDD taikyti negalima.

B. Gairės dėl EDD priemonių

Kad galėtų tinkamai valdyti ir švelninti riziką, kai ji yra didesnė, Įstaiga privalo taikyti EDD priemones. EDD priemonių negalima taikyti vietoj įprasto deramo klientų tikrinimo priemonių, jos taikomos papildomai prie CDD priemonių.

Politiškai pažeidžiami (paveikiami) asmenys

Nustačiusi, kad klientas arba BO yra PEP, Įstaiga visada privalo:

1. Imtis reikiamų priemonių, kad galėtų nustatyti turto šaltinį ir lėšų, kurios bus naudojamos Dalykiniuose santykiuose, šaltinį bei įsitikinti, jog tvarko ne iš korupcijos arba kitos nusikalstamos veiklos gautas lėšas. Priemonės, kurių Įstaiga turėtų imtis, kad nustatytų PEP turto ir lėšų šaltinį, priklausys nuo su Dalykiniais santykiais susijusios rizikos didumo laipsnio. Jeigu santykių su PEP keliama rizika yra ypač didelė, Įstaiga turėtų tikrinti turto ir lėšų šaltinį remdamosi patikimais ir nepriklausomais duomenimis, dokumentais arba informacija.
2. Gauti vyresniosios vadovybės patvirtinimą, kad su PEP galima užmegzti arba tęsti Dalykinius santykius. Reikiamą patvirtinimo lygmenį reikėtų nustatyti pagal didesnės su verslo santykiais susijusios rizikos lygį, o vyresnysis vadovas, tvirtinantis Dalykinius santykius su PEP, turėtų būti pakankamai aukšto rango ir vykdyti pakankamą priežiūrą, kad galėtų priimti pagrįstus sprendimus Įstaigos rizikos profiliui tiesioginės įtakos turinčiais klausimais.
3. Svarstydamą, ar patvirtinti santykius su PEP, ir priimdama sprendimą, vyresnioji vadovybė turėtų atsižvelgti į tai, kokio lygio PP / TF riziką Įstaiga patirtų, jeigu užmegztų tuos Dalykinius santykius, ir kiek gerai Įstaiga pasiruošusi tą riziką efektyviai valdyti.
4. Taikyti sustiprintą sandorių ir su Dalykiniais santykiais susijusios rizikos stebėseną. Įstaiga turėtų nustatyti neįprastus sandorius ir reguliariai peržiūrėti turimą informaciją, kad galėtų užtikrinti, jog visa nauja arba atsiradusi informacija, kuri galėtų paveikti rizikos vertinimą, būtų laiku nustatyta. Nuolatinės stebėsenos periodiškumą reikėtų nustatyti pagal su santykiais susijusios didelės rizikos lygį.

Korespondentiniai santykiai

Jeigu Įstaiga užmezga tarptautinius korespondentinius santykius su trečiojoje šalyje įsteigtu respondentu, ji privalo imtis specialių EDD priemonių. Įstaiga privalo taikyti visas šias priemones ir koreguoti jų mastą taip, kad jos atitiktų rizikos lygį.

Korespondentinių santykių su banku atveju Įstaiga turėtų vadovautis Rizikos veiksnių gairėmis dėl EDD priemonių; šios gairės gali būti naudingos Įstaigai ir kitų korespondentinių santykių atveju.

Neįprasti sandoriai

Įstaiga turėtų sukurti tinkamą strategiją ir procedūras, kad galėtų aptikti neįprastus sandorius arba neįprastų struktūrų sandorius. Jeigu Įstaiga aptinka sandorius, kurie yra neįprasti, nes:

4. yra didesni negu Įstaiga, remdamasi savo žiniomis apie Klientą, Dalykinius santykius arba Kliento kategoriją, įprastu atveju tikėtusi;
5. jų struktūra neįprasta arba netikėta, palyginti su įprasta Kliento veikla arba panašioms Klientams, produktams arba paslaugoms būdinga sandorių struktūra; arba
6. yra labai sudėtingi, palyginti su kitais, panašiais panašaus pobūdžio Klientams, produktams arba paslaugoms būdingais sandoriais,

ir Įstaigai nežinomas ekonominis pagrindas arba teisėtas tikslas arba Įstaiga abejoja jai suteiktos informacijos tikrumu, ji privalo taikyti EDD priemones.

Šios EDD priemonės turėtų būti pakankamos, kad Įstaiga galėtų nustatyti, ar šie sandoriai kelia įtarimą, ir jas taikant būtina bent:

1. imtis pagrįstų ir tinkamų priemonių, kad būtų galima suprasti bendrąsias sandorių aplinkybes ir tikslą, pavyzdžiui, nustatyti lėšų šaltinį ir paskirtį arba daugiau sužinoti apie Kliento veiklą, kad būtų galima patvirtinti tikimybę, jog klientas vykdo tokius sandorius; ir
2. dažniau ir nuodugniau stebėti Dalykinius santykius ir paskesnius sandorius. Atsižvelgdama į nustatytos rizikos lygį, Įstaiga gali nuspręsti vykdyti atskirų sandorių stebėseną.

Didelės rizikos trečiosios šalys ir kiti didelės rizikos atvejai

Jeigu Įstaiga sudaro sandorius su trečiojoje šalyje, kuri Europos Komisijos vertinimu yra didelės rizikos šalis, gyvenančiais fiziniiais asmenimis arba įsteigtais juridiniais asmenimis, taip pat visais kitais didelės rizikos atvejais Įstaiga turėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus, kokios EDD priemonės yra tinkamos kiekvienu didelės rizikos atveju. Tinkamas EDD pobūdis, įskaitant prašomos papildomos informacijos mastą, ir visos vykdomos sustiprintos stebėsenos pobūdis priklausys nuo to, kodėl Vienkartinė operacija ar sandoris arba Dalykiniai santykiai priskirti prie didelės rizikos.

Įstaiga neprivalo visais atvejais taikyti visas toliau išvardytas EDD priemones. Pavyzdžiui, tam tikrais didelės rizikos atvejais visą Dalykinių santykių laikotarpį gali būti tikslinga dėmesį sutelkti į nuolatinę sustiprintą stebėseną.

EDD priemonės, kurias Įstaiga turėtų taikyti, gali būti:

1. CDD tikslais renkamos informacijos kiekio didinimas:

- a) informacija apie Kliento arba Kliento BO tapatybę, Kliento nuosavybės ir kontrolės struktūrą, kad būtų galima įsitikinti, jog su santykiais susijusi rizika gerai suprantama. Tuo tikslu gali būti renkama ir vertinama informacija apie Kliento arba Kliento BO reputaciją, taip pat vertinami visi neigiami kaltinimai Klientui arba BO. Pavyzdžiui:
 - (i) informacija apie Artimus šeimos narius ir Artimus pagalbininkus;
 - (ii) informacija apie Kliento ar BO ankstesnę ir dabartinę verslo veiklą; ir
 - (iii) neigiamos informacijos paieška žiniasklaidoje.
- b) informacija apie numatomą Dalykinių santykių pobūdį, siekiant įsitikinti, kad Dalykinių santykių pobūdis ir tikslas yra teisėti, ir padėti Įstaigai surinkti išsamesnę informaciją apie Kliento rizikos profilį. Tuo tikslu gali būti renkama informacija apie:
 - (iv) sandorių, kurie greičiausiai bus vykdomi naudojant sąskaitą, skaičių, dydį ir dažnumą, kad Įstaiga galėtų pastebėti įtarimų galinčius sukelti nukrypimus (kai kuriais atvejais gali būti tikslinga prašyti pateikti įrodymus);
 - (v) tai, kodėl Klientas ieško konkretaus produkto arba paslaugos, ypač, kai nėra aišku, kodėl Kliento poreikių negalima patenkinti kitu būdu arba kitoje jurisdikcijoje;

(vi) lėšų paskirtį ir gaunamų lėšų šaltinį;

(vii) Kliento arba BO veiklos pobūdį, kad Įstaiga galėtų geriau suprasti tikėtiną Dalykinių santykių pobūdį.

2. Informacijos, renkamos CDD tikslais, kokybės gerinimas siekiant patvirtinti Kliento arba BO tapatybę, be kita ko:

- a) reikalaujant, kad pirmas mokėjimas būtų vykdomas iš banke, kuriam taikomi CDD standartai, ne mažiau patikimi negu AMLD4 nustatyti standartai, Kliento vardu atidarytos sąskaitos ir tai būtų galima patikrinti;
- b) nustatant, ar Kliento turtas ir Dalykiniams santykiams naudojamos lėšos gauti ne iš nusikalstamos veiklos ir ar turto ir lėšų šaltiniai atitinka Įstaigos duomenis apie Klientą ir Dalykinių santykių pobūdį. Kai kuriais atvejais, kai su santykiais susijusi rizika ypač didelė, turto arba lėšų šaltinių tikrinimas gali būti vienintelė tinkama rizikos švelninimo priemonė. Lėšų arba turto šaltinį, be kita ko, galima patikrinti pagal PVM ir pajamų mokesčio deklaracijas, audituotų sąskaitų kopijas, mokėjimo kvitus, viešus aktus arba nepriklausomos žiniasklaidos pranešimus.

3. Peržiūrų periodiškumo didinimas, kad būtų galima įsitikinti, jog Įstaiga gali toliau valdyti su atskirais Dalykiniais santykiais susijusią riziką, arba padaryti išvadą, jog šie santykiai nebeatitinka Įstaigos norimos priimti rizikos, taip pat tam, kad būtų lengviau nustatyti sandorius, kuriuos reikia tikrinti papildomai, ir, be kita ko:

- a) didinti Dalykinių santykių tikrinimo periodiškumą siekiant įsitikinti, ar Kliento rizikos profilis pakito ir ar rizika išlieka valdoma;
- b) gauti vyresniosios vadovybės patvirtinimą, kad Dalykinius santykius galima užmegzti arba tęsti, siekiant užtikrinti, kad vyresnioji vadovybė žinotų apie Įstaigos patiriamą riziką ir galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl to, kiek Įstaiga pasirengusi valdyti tą riziką;
- c) reguliariau peržiūrėti Dalykinius santykius siekiant užtikrinti, kad kiekvienas Kliento rizikos profilio pokytis būtų užfiksuotas, įvertintas ir, pagal poreikį, dėl to būtų imtasi veiksmų; arba
- d) atlikti dažnesnę ar nuodugnesnę sandorių stebėseną, siekiant nustatyti visus neįprastus arba netikėtus sandorius, kurie galėtų kelti įtarimų dėl PP / TF. Taip pat galima nustatyti lėšų paskirtį arba įsitikinti tuo, koks yra tam tikrų sandorių motyvas.

II PRIEDAS

ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIAI

Priemonės, susijusias su tinkamu Deramo kliento tikrinimo standarto (Standartas) įgyvendinimu, siekiant užtikrinti vieningą Asociacijos narių deramo kliento tikrinimo reikalavimų taikymą, taps privalomos nuo 2021 m. sausio 1 d. Standarto 1.7 punktas taps privalomas po 1 metų nuo Lietuvos bankų asociacijos valdybos šio Standarto patvirtinimo dienos. Parengiamuoju laikotarpiu šiuos reikalavimus siūlome laikyti rekomendacija.